

تورکار حقننده کی یا کلیش تلقیلر

غرب افکار عمومی سنک تورکار حقننده قدر
یا کلیش تلقیلره مالک اولدیغی هین بیلیرز .
دشمنلر سنک وقت وقت بوسبوتون کسب شدت
ایدن دائمی پروپاگاندا لری ، بو یا کلیش تلقیلری
دائماً تقویه ایلدز ؛ حتی ملی بر تربیه دن محروم
اولان بر چوق ارباب نکر و قلمز ، طبیی
سایه به نکه ، او مشهور تأثیرات آلتنده قالیرلر ؛
و تازیخی بر حقیقت ظن ایندکلی اوباطل تلقیلری
مطبوعات حقیقه لرده ، مکتب کرسیلر نده تعبیه
چایشیلرلر . سیاسی بر پروپاگاندا مقصدله
سیاسی غرضلرده ، پروپاگاندا قوتلر ایسیرلر نده ،
رسدله لرده دائماً تصادف ایدیان بویالانلر ،
انتقال ، حرب انکار عمومی سنده تورکار علمیه
اولق اوزره مهم جریایلر اویاندیرمیشدر . بالخاصه
بر صدر دن بری ، اولار روسلر طرفندن باشلانلر
مؤخرأ بوتون باغیان مللری و بوگونده بالخاصه
بویالیر طرفندن کمال فعالیتله اداره ایدیلمکده
اولان پروپاگاندا نکه ، بزم ایچسون نه قدر مضر
اولدیغی ، سنلردن بری بوز لرجه آچی تجربهلرله
پاک اعلا اوکرنک . لاکن بومساله مزده بون
و لکا قارشى اتخاذی ایجاب ایدن تدابیری تدقیق
ایده چک دکاز . مطبوعات نکه صیق صیق موضوع
بش ایستیک بومشله ، آرتن ارباب فکر و قلم مزجه
جه هولاندن دکادر . حال بوکه بزم ایضاح ایتک
ایسته دیکن مسئله ، « علمی » و « بیطرفانه » برکوه
آلتنده ایلی سورولوب اکثریا قائلری طرفندن ده
حقیقه دوضو ظن اولونان ، یعنی غرضکارانه بر
مقصودن عاری تلقیلردر . ملنزه نکه تاریخی پاک
ناقص پاک فسا تدقیق ایدیلس اولدیغی جهته ،
غرضکارلردن زیاده تلذع و احاطه نقصانلر ایلی
کلن بوکی یا کلیش و مضر تلقیلر ، غریبدن کلن
حاضر فکرلری قبوله پاک مستند اولان محیطلرده
در حال بر ممکس بولمده در . غریبلر کی کندلی
دماغلرله دوشونمکده ، کندلی کوزمزله کورمکه
چالیشه جق برده باشقارلر سنک فکرلرینه دلالات ایتمه
قولای کوردیکنزدن اولاجق ، بو یا کلیش تلقیلر
بژده جان بر حقیقت تاریخیه و علمیه شکل آلیور .
مثلا اورویا . بالخاصه فرانسه ده کندیلری
« لویه » معنی عمادین بر زمرة اجتهادیون واردوکه ،
تلنکنمزده ده « مسلک اجتهادی » آلتنده بوزمربه
منسوب بعض ذواته تصادف اولونمده در . ایسته
بوزمربه نکه باشلیجه استنادلردن بری ، « آدمون
ده مولن » ، « بول اجتهادی انوشی ناسل
یازانیه » عنوانی آلتنده ایکی جلد نکه بر « بشری
جغرافیه » طاسلاغی وجوده کتیرمیشدر . ایلمک علمیه
« بولار » نامیه تورکجه ده ترجمه ایدیلس اولان
بو اثرک هیئت عمومی سی حقننده بیان فکر
ایتمک دائره صلاحیتدن خارجدر ؛ یالکنز
بو بلک جلدده « تورکار و موغوللر » حقننده آبری
اوزونجه بر فصل واردوکه ، « ده مولن » بوزده
تورکارک یالکنز ماضی دن کلن ، حتی حالی واستقبال

تومله ده ، تورکارک علوم و فنونه و عمل العموم مآثر
فکر به لایید قالدقلمی ، تورکستاندن بجز سقیده
قدر عرب مدنیتی تخریب ایندکلینی ، چیدکلی
ساحه لری یا نوب بیغیرق اهالی به هر تورلو
اعتسافنده بولوندرلری ، شهرلرک ضبطنده قتل عاملرده
بولوندرلری ، الخ . « بریه ن » ، « سوریه لی میشل » ،
« کیوم دوتیر » ، « ابولعرج » ، « آویسدا کس »
کی خریستیان منبرلرینه استناداً آکلاتیور . حال بوکه
مؤلف ، تورکار حقننده هیچ ده طرفدارانه افادته
بولون یان اسکی عرب مورخ و جغرافیاچیلر سنک
اترلر نده صراحت ایده بیلسه دی ، تورکارک ایسته
وفوتلی جنکار ، لکن صایح زمانلر نده غایت مونس
و انسانیلی اولدقلمی پاک اعلا آکلاجه قندی .
کذلک ، حرب اسیرلر نده فوق العاده متفقانه معامله
ایندکلینی « کتاب البدأ و التاریخ » دن صریح بر
صردنده اوکر نه چک دی . حویاً ضبط ایدیان
شهرلر نده قتل عام ارجاسی ، اسیرلا ایدیلساحه
لرک بریشاری کی شیلره کتیمه ، مغلوب ملنله
منسوب و دینی نغزله متحسین مورخلرک افاده لری
بو خصوصده قطعی بر سند کی قوللانیلاماز .
اوندن باشقا ، بوکی حقننلر یالکنز تورکار
طرفندن دکل بر بوزنده کی بوتون ملنلر طرفندن
اوتکاب اولونمش شیلردر . تاریخی بو خصوصده
صنلردن بری کور قیدی دلائلی بر طرفه براتلم ؛
حرب عمومی دن بری ، دنیا نکه تک متدن مللری
طرفندن بر برلر نده قاشی یا بیان حرکتلر بو حقیقی
کور سترکه کافی دکلمدر . . . تورک اولدیغی
ایچون مدافعه تصدیله دکل ، فقط بیطرف بر مورخ
صفیه ده ادنا ایده بیلیرز که تورکار ، بر بوزنده کی
دیگر ملنلردن داه انضاه ظلم و وحشت باجه مغلدر .
تدقیقات تاریخیه ایلرله دیکجه تورکاره قارشى اولان
بو اسناد نکه حقیقی ماهیتی بوسبوتون آکلاشیله جقدر .
حتی ذکر ایندیکنز مؤلف بیله ، بو روایندن
بر چوغنک حس تصبیه اویدورولمش افسانه لر دن
عبارت اولدیغی نبوله میال بولونیور . سلجوقیلرک
عرب مدنیتی تورکستاندن آقی دیکره قدر بیغوب
خراب ایندکلی ادعا سنه کتیمه ، اسلام مدنیتی
و عجم ادبیاتی تاریخلری حقننده یا سلاجق ک اوفاق
تدقیقات بولک هاماً اصامن اولدیغی آکلاقیه
کایدیر . بر مقاله نکه دائره استیعابنه طبیعتله
صیغامه جق اولان بو نقطه نظری ، علی الاطلاق ،
اک قطعی دلائل تاریخیه ایله اثباته مه یاز .
بوتون بو ملاحظاتدن بیچون نتیجه ، ملی تاریخ
بخشلی بالذات کندلی کوزمزله و کندلی دماغلرله
تدقیق ایتک احتیاجیدر . بوقسه زواللی جلال تورنک
- صرف معلومات و شلق ایتک مقصدیلرله - بویله
بالان یا کلیش بر قاج آردن ترجمه ایده دلک تاریخی
بر حقیقت دینه ادبیات عمومی مجموعه سنده نشر
ایندیکی مضر و یا کلیش تلقیلردن قور تولامانز .
حتی ضائق یالکنز « نکه ده » قلماز ؛ دشمنلر من
بزم دلمه زره پروپاگاندا بائیتی ایچون اولدی

حاضر فکر لری قبوله پک مستعد اولان محیط مزده
در حال برعکس بوقده در . شریلی کی کندی
دماغزله دوشونکله ، کندی کوزمه کورمه
سپایشه جی برده باشا لرینک فکر لریته دلالتی ایتدی
قولای کوردیکمزدن اولاجی ، بویا کلیش تلفیلر
بزده جان بر حقیقت تاریخچه و علمیه شکلی آلیور .
مثلا اورویا . و بالخصوص قرانسهده کندی لری
«لوبله» معنی عمایدن بر زمزمه اجتهایون وارد رکه ،
جانکته زدهده «مسلك اجتماعی» آلتده بوزمه
دلسوب بعض ذواته تصادف اولوقده در . ایشته
بوزمه نك باشلیجه استادلرندن بری ، « آدمون
دهمولن » ، « بول اجتماعی انوشی ناسل
پارانی » عنوانی آلتده ایکی جلدک بر « بشری
جغرافی » طاسلاخی وجوده کتیر شدور . ایلك المدی
« بولار » نامله تورکیه ده ترجمه ایدیلش اولان
بو اثرک حیثت عمومی سی حقیقده بیان فکر
ایتمک دائره صلاحیتدن خارجدر ؛ بالکن
بو بلك جلدده « توتار و مغولار » حقیقده آمری
اوزونجه بر فصل وارد رکه ، « دهمولن » بورده
تورکک بالکن ماضی دکل ، حتی حالی واستقبال
حقیقدهده بر طاقم قضای حکمران بر مکه در .
« کونکی » بشری جغرافیا » نك فنا آکلاشیله
وادعای برشکی اولان « علم اجتماعی » بی عموم
ریاضه قدر قضای بر « صلاح علوم » و « دهمولن »
کتابی حادثا دیکشن بر دستور علم ایدن اوله
ایسه وارکه ، عام عالی ایچون دون « بجهول
پر معما » اولان تورک ملتی « دهمولن » ک
کوزلرله کورمکن بر نورلوقورولامورلر . اوزره
کوره « دهمولن » دهک « تورکار و مرغولار »
فصلی اوقویان بر آدم ، باشقا هیچ بر شیه محتاج
اولم مزن ، مکنزک بالکن ماضی دکل ، حتی
حالی واستقبالی ده آکلاشیله

ظاهری بر عام جلاسه برونش اولان بو
ادعایک ، حقیقده نفدریا کلیش ، نفدر اساس
اولدینی آکلامق ایچون « دهمولن » ک کتابی
برموخ کوزله اوقوق کایدور .

چونکه بو کونکی تاریخ ،
علوم ریاضیه و طبیعه درجه سنده قضای اولاقه
برابر « مة تافریق » مسائل قدرده هر نقطه نظره
کوره منجول دکدر ، تورک تاریخچه حتی
علی الاطلاق تاریخ اصولیه پک آز اوغر شمش
بر آدم « دهمولن » ک تورکار حقیقده کی فصلی
اوقوشیه ، جاهل بر شارلاناتان قارشیدنده
اولدینی در حال آتلاز .

ماتم حقیقده کی تدقیقاتک نقصانندن وعدم
تمه مندن ایلی کان بو قبیل یا کلیش تلفیلره ، بوله
شارلانیجه محصورلرده دکل حتی پک جدی و پک
قیسلی آتان تاریخچه دهده تصادف اولونیور . مثلا
کیندره بنه بو سنورلرده کال تقدیر ایلدیمش ایتدی کمز
« غرب آسیاده پتراس و سلجوقی تورکاری »
عنوانی اثره مدهده بوقبیل شیلر بوقی دکادر ؛
اسلام منابندن زیاده حقیقده بیان منجولرته صراحت
ایدن و توتورک تاریخک سائوره لری حقیقده معلومات
صاحی اولایان « لفسه » اثر پک ۶۰۶ شیمی حقیقدهده کی

بو اسناداتک حقیقی ماضی بوسونون آکلاشیله جقدور .
حتی ذکر ایتدی کمز ، ژولف بیله ، بوروا یاندن
برجوعتک حس تصدیه ایدورولش افسانه لردن
عبارت اولدینی بوله مبال بولونیور . سلجوقیلرک
عرب مدنیتی تورکستاندن آق دایره قدر بیقوب
خراب ایتدی کرمی ادعاسته کانجه ، اسلام مدنی
وعجم ادبیاتی تاریخلی حقیقده یا سلاجک اوقاق
تدقیقات بولک نهاماً اصاس اولدینی آکلامه
کایدور . بر مساله نك دائره استیعابنه طبیعه
صیغایه جی اولان بونقطه نظری ، علی الاطلاق ،
ایک قضای دلائل تاریخیه ایله اثباته مهایز .

بوتون بو تدقیقاتدن نتیجه ، علی تاریخ
بشتری بالذات کندی کوزمه و کندی دماغزله
تدقیق ایتمک احتیاجیدر . بر سه زواللی جلال تورک
- صرف معلومات و شوق ایتمک مقصدیله - بوبله
بالان یا کلیش بر قاج اردن ترجمه ایدورک تاریخ
بر حقیقت دیبه ادبیات عمومی مجموعه سنده نشر
ایتدی مضر و یا کلیش تلفیلردن قولولامایز .
حتی فنانی بالکن « نکهده » قلاز ؛ دشمنلر
بزم علمزه پروپاندا باقی ایچون اوزری
ایک مؤثر بر سلاح عقاندهده قولولولر .
بر مثال ایستیمسکر ؛ صلح حیثت مخصه من
طرفندن پارس فونقرانسه و برین غطره بی تقیداً
« روملوس » ک بر روم مؤلفنه یازدروب غایت
مطلطن بر صورتده طبیع ایتدی بر اثرده ، روم
مؤلف ، تورککک ظلم و وحشته ، قابیلرکک
شاهد اوقی اوزره جلال توری بکک افاداتی ک
بلیغ بر اعتراف اوقی اوزره قید ایتدیوردی ؛
واعتراف ایتمک ک کتابنک ایق قوتلی یارچیه سی ،
پروپاندا سنک ایق مؤثر سلاحیه بوبدی . جلال
توری بک ، هر هانکی فرک ، مؤلفک قیمت بر اثرندن
هیچ تقید و تحقیق لزوم کورمکسزین ترجمه
ایتدی . بر بارجه نك ، بر روم طرفندن بوبله قولولر
نیله دینی کورنجه طبیع تأثر اولدور . بزم وظیفه من
بوکی یا کلیش تلفیلری ، ماله بولش مفری کی
جان کتیزه مال ایتمک دکل ، اوزون تحقیقات
وتدقیقاته کوریشورک قصور لرضی و ضربت لرضی
تمامه بیط فانه بر صورتده آکلامه چالیشه قدره
تاریخی یا لاجی شاهد کی لهزه ، یا خود علمزه
قولولاردن واز کچه لم ؛ حقیقی حقیقت ایچون
آرایلم . بو طرز حر کندن تورک ملتی چوق مستفید
اولاجی و ضربت لرنک هر حالده قصور لریته چوق فانی
اولدینی آکلامه جقدر طنزدهم .

کوبرلی زاده محمد قواد

دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخی مدرسی

مهرت

اولکی کچه الما طاعی جاده سنده مقم ژوزوف
ولد آناسطاسارس اقدینک خانه سته اوج شخص
مجهول کیم . رک یتش لیراتی اورتق تقدیه ،
ایکی طقم لاجورد الیسه ، برمانلو ، براییکی
لاجورد طایورده ، آتون الماسلی بر کوه اوقی مهرت
ایتملوردر .

مهرلر

دون زوانی صاهت دوت بیچی راهه لرنده
سلامتیه ده دوکمه جیلرده کی همامک اوله لرندن برندن
حرق طهور ایتمش ایسه ده علم یا حبه بر شکر م

نوشته‌ری

داماد ابراهیم پاشایه دایر

تاریخ مأخذی بالکیز رسمی و خصوصی و قایمان‌نری ، محاربات و وثائقی رسمی ، دیوان دفترلی ، فرما‌نری ، وقفه‌نری ، کتابه‌نری الح ... گئی شیلردن عبارت دکلردن . یوتون یولاردن ماعدا هوایلردن ، تذکره‌لردن ، انشاسی مجمله‌لردن ، خصوصی مجموعه‌لردن ، محاضرات کتابه‌لردن تصادف اولونان بر چوق خردن تفصیلات واردکره ، تاریخ فرینتلیری « نامی و بره‌بیله چکمز برکی شیلر سایه‌سندن تاریخک اصل ارغ یوزی صمیمی و حقیقی برصورتده آکلزایلیر . وقفه نویسلر بر حکومت آدامنک رسمی سیاستی یاپیلدینیشلری ، یعنی خارجیدن کوروشنی آکلزایلیرلر ؛ و یوازلدینیشلری بیك تورلو بود و شروطه ناپیدن . خارجه هر هائیک خصوصی بر مجموعه ده ، یا خود بر محاضرات کتابنده یواندینیشلردن کائیا آزادده ورسمیتیه ییکانه برمشاهدک بیطرفانه برمشاهده‌سنه راست کایبه . بیایر ، شیه‌سز ، یوتصادف اییدین شیلرک هئسی هیق درجه قیچنده دکلردن . بعض چوق معضالی شیلر باشنده هیچ برئی افاده ایچنه ییبت قنقره‌لرده تصادف اولونور . لکن هزه اولورسه اولسون ، همئلی یا خود ایچینسز ، یویوک شخصیتاره ناند یوکی کوچک فخره‌لری طویلامق ، تاریخ نقطه نظریدن ایت یویوک بر افاده نامین ایده‌چکدر .

ایشلرنه اعتنا اییدینکی کوروش یوز . مؤلف ، بر حکایاتی یازدقندن صورتکرا ، ابراهیم پاشانک بر حرکتنده کی حکمتی و یویوکلیکی شو صورتله تشریح اییدینور : « بر وزیر عالیشان تئیزر سعید سعید و سقیم ایچون توجه یورودقنده ، طاقن مهور نتیجه‌غضی اولدینکی گی ، امین‌ده مسرور و آمازسه ، پشمه‌سی دکک جائنه منحصر اولان احتساب آغاسندن تفرقی قالیر ؟ » بر کوچوک جلدده احتساب آثارینک وضع طالمه‌سی حقیقده بر ایما مندیج دکلیدر !

« ابراهیم پاشا بیضا قیافت رسمیه سیله بیضاده تبدیل قیافت ایدهرک استانبوله دولایلی و ارباب احتیاجه یاردمده یولونورمش ، مؤلفک ، مدرسین زهره‌سنه مقسوب بر دوستندن نقل آکلزایلینی شو ایکتیحی فخره ، بزه یونی کوروش یوز :

مدرسیندن بر دوستمن نقل اییدرکه : هید رمضان قریب اولدینی ایشلرده ایدی ؛ و خراجهم دخی توکتوب برشیم قالمشدی . اوغولتم یاننده بر یوله کیدرکن خاطرهم کلمدی که عبد شریف کلمدی ، هله بن واعلم نه حال ایسه کیتیمه بیلیز ؟ لکن یوازلدینکی آقدن و کوکدن برلباس جدید ایستر ، آویرمک لازم ، آتمازسه‌ک اوشانلی ایچنده عزون اولور . اوغولدرن آتک حزی ایله بن و والده‌سی غمناک اولوب عبد کولری بزه ایام غم و کدر اولانچی امره مقدرور و آتی تطیب ایدهرک قدر نیاس شو قدر آچمه ایچون اولور . بر یردن امید یوق ، احبابدن استغرضه دخی حیا ایدهرم ؛ عجباً نه ایله‌سه‌هم دیو ، کیتدیگر ، یوفکر بی آدی و دریای حیرته طالمم . بو الم واندیشه ایله کیدرکن ، آردمندن برتبدیل چوخه‌داری ؛ آل افندی ، شوقی دولت‌اوتانده صاحسان ایله‌دی !

دیهرک اله بر آرز آلتون قودی . اطرافه نظر ایذوب کوردم که اول دستگیر خفا قوت قلب قرا تبدیل کورمکه چاتمیش . بر مستحق غنابت و شایسته صرحت و ای دیواطره نظر ایدهرک کایور . بکاصفا و سرور بیفاه و حیورن نه‌ایه حاصل اولوب ، فرات کادن ایدرکن فغان بی‌غاه خضرتشیدی چمن غنایب شیدایه

معالمین تذکر ایدهرک بر جائسه چکلایوب او آکلزایلری صایدم . مه‌مما خبایله اولدیکم عیدیه‌سی شو قدر آنچه به ایچنی اولور دیکیم میلیدن نه بر آنچه اکلیک ونه آرتیق ظهوردن بر خصوص فریادس اولدقارندن دخی زیاده ماده‌تعجب اولوب ، شکر یزدان یرله عن صمیم القلب دعای دوام دولت روزانزه ایدهرک اول ساعت عیدیه اشتراصنه مباشرت ایله‌دم ، دیو ختم کلام ایله‌دی .

مؤلف بو حکایه‌سایه ؛ عادتا ابراهیم پاشایه کرامت استاد اییدینور . مع‌مافی به‌باله‌سندن تئیزد اییلدیسسه بیله یوندن شوه‌تیجه چنارلیه . بیایرکه ، ابراهیم پاشاه خلقی و افکار عمومی‌نی کندی نه‌سه جنب و اماله ایچون ، شهریه دولایله هرق اوتانه بریکنه احسانلرده یولونوردی . بو حکایه مجموعه‌سی زمان تألیفن بر آرز صورتکرا استنساخ ایدن برینی ، اثرک ابراهیم پاشایه تقدیم اییدینکی و اوندن دولای بسط مقالات ایله تدیح و تکمیل اولدینکی سویلورکه ، تألیفه دوغورود . مستسخرک ، یو افاده‌نی تعقیب « ایچنی شهید موما ایله عصرنده اولان ارباب مغره و اصحاب کالانه زیاده‌سایه ا کرام و ناسک آسایش درون و ذوق و شوقه زیاده‌سی یورقدردن مسرتکاهلر آتک آثاری و آندن ماعدا عربی و فارسی الیه‌اره نیجه تواریخ و سائر کتایلی بدل اموال ایله ترجمه و یویوچله ناسه انتفاعه همت یورودقارندن نار حسد حسودان آلتونوب شهادت‌ننه اقدام اییدینور . دبه‌سی منصف بر آدم اولدینکی کوروشکده‌در . هر حالده بر انکی کوچوک فخره ، داماد ابراهیم پاشانک معنی شخصیتی تنویر خصوصنده قلمده‌سنه بروشیقه صایبلاناز . صرحومک معلوم اولان نجات طیبی یووشیک‌لرله بر قانداها آید و تنور ایگنده‌در .

کوروشی زاده محمد فرید دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخچی مدرس

تاریخ قیریلتیلری

ماهیچک بولیتی - مورخک ووقعه نویسک - مورخ اولوق ایچون نکی شرایط لازمدن - بزده تاریخ قلفیسی - ایستیکار منی اونونجا یلم - منحصصا مورخ فیدائی - دده لر من قفرتده تاریخ ماهیچ ووظیفه سی - تاریخی خردده لر - کوچوک شیلردن بویوک نتیجه لر چیقامازی - سیم اولوک سیاست شرقیه سنه هاتر - آقچوراقانک ملاحظاتی - «آسفنامه» دن برارچه

1913
No 2 E. 731
Kütüphanesi Arşivi

ماهیسی بزم قدر بیلمه بن ملت پر یوزنده یوقدر واولامازده . مکتباز منده تاریخ دیه سیاسی وعسکری وقعه لرله سرای انتریقه لرینی ، غزل ونصیلری اوقوتوروز . مورخ کیندن من ، یالکنز اوکی جاذبه لر حقیقده یاریم یامالاق بروقوفه مالکدر لر . حالبوکه سیاسی وعسکری تاریخ ، اصل تاریخک ، اصل ملی وارلک خارجی وسطخی برارچه سیدر . اوظواهرک ، اوسطحک آلتنده ، یاشایان ، دویان ، دوشون بویوک برکتله ، بن ملت واردر که اصل تاریخک موضوعی اوتشکیل ایدر . حقیقی بر مورخک وظیفه منی بولمک روحنی ، دویغولرینی ، تاملرینی کورمک ، کوسترمک ویا شاققدر . دینی جریانلرک ، ادبی حرکتلرک ، حقوقی تلقیلرک ، اقتصادی عامللرک تاریخ تکاملی مجهول قانجه ، یالکنز سیاسی جاذبه لرله برملنک ماهیسی اوکره نمکه قالفیشمق کولونج اولور . ایشته «مورخ» له «وقعه نویس» کفرق بوراده . هو . سکر اون جله . وقعه نویس تاریخی ، بر قاق ترجمه حال کتابی اوقومق له «مورخ» اولدقارینی طنز ایدر نلر نه قدر آلدائیور لر ! بویوککی معناسیله بر «مورخ» اولایلمک ایچون ، «تاریخ» مدلولنک عصر لر دن بری کیمردیکی تحولاتی بیلمک «اجتماعات» حقیقده اساسلی بر معلومات صاحبی اولوق ، تاریخ اصولاری وتاریخک معاون علماری حقیقده نظری وعملی کنیش بروقوفه مالک بولونج لازمدن . حتی دین تاریخی ، لسان تاریخی ، اقتصادیات تاریخی کچی شعبه لر ایچون ده آریجه اختصاصی معلوماته احتیاج واردر . بوصورتله حاضر لائان ، بووساطله تجهز ایدن مستعد بر کنج تاریخک هر هانکی بر شعبه سیله اوغراشغنه باشلایه رق موضوعنده «مشیح» اولدقن صوکرادرک «مورخ» نامی آلییلر . یوقسه ، معلوماتلری بر طاقم اسم خاصلاری ، تولد ووفات تاریخلری ، ساسله نامهلری از بر له مک منحصر فالان قرون وسطی قنالی انسانلرله تاریخی مساعی به کیریشله من . تاریخ انجمنی نامه باصد بردیغن بر قاق متن ، بسیط بر دماغک یا ایله چکی اک بسیط واستحضاری مساعیده بیله نه قدر یا یا اولدیفمنی میدانه قویدی . ابتدائی وتحلیلی برایشده یوقدر موفقیتمنزلک کوستره نلرک «ترکیب تاریخی» کچی بویوکک و مشکل ایشاره ناصل کیریشه بیله چکارینی الله یایر . احمد رفیق ک برادر عزیز ، کوستردیکمیز کولونج منالری هیچ نظر اعتباره آلمایه زق ، متادیا بویوک بویوک مساعی به کیریشمک لزومندن بحث ایدیور . صانکه آلری هولزی باغلایان یالکنز «تخصیصات» ک فیدائی ایمش ! حالبوکه بزده کی اصل بویوک یوقبولوق ، ارباب اختصاص خصو- صنده در ، الزده بومساعی به صرف ایدله چک یوز بیکار له لیرا موجود اولسه بیله ، او ایشاری عصری بر شکنده و غرب محافل علمیه سنه کولونج اولمایه چق بر شکنده یا بیله چک انسانلر نرده ؟ کندی نقصانازی بیسه ک ، باشمزدن بویوک ایشاره قالفیشماسق نه قدر این اولور !

XX

شرق سیاستنده ایلك مرحله ، یوایی خصوصه شکار قومشوسنک تملک لرینی ازاله ایله دوات عثمانیه نك استقلال وبقایسی تأمین ایتمکدی . شرق و اسلام سیاستنک ایکچی مرحله منی - که اغلب احتمال برنجی قدمه نك موقیاته آتیامه سنی متعاقب تصور اولوشدر - ساچوق ساطانلرینک بزمانلر قسماً

بر قاج متق ، بسبط بر دماغك بايابه چكي اك
بسبط واستحضاري مساعیده بيله نه قدر ياي
اولدیزی ميدانه قويدی . ابتدائی و تحلیلی برایشده
بو قدر موفقیتسزك كوستره نرك «تركيب تاريخی»
كبي يوكسك و مشكل ايشاره ناصل كيريشه بيله جكاربی
الله بيلير . احمد رفیق بك برادریم ، كوستردیكمز
كولونج منالری هیچ نظراعتباره آلمایه زق ، متادیا
بو بوك بو بوك مساعی به كبریشك لزومندن حث
ایدیور . صانكه آلمزی قولمزی باغلايان يالكن
«تخصیصات» ك فقدانی ایش ! حالوكه بزده ك
اصل بو بوك یوقسولقی ، ارباب اختصاص خصوص
صنده در ، الزده بومساعی به صرف ایدیه چك
پوز بیکارله لبرا موجود اولسه بيله ، او ایشلری
عصری بر شكاده و غرب محافل علمیه سه كولوچ
اولمیه حق بر شكاده پایه بيله چك انسانلر نروده ؟
كندی نقصانلی بیاسهك ، باشمزدن بو بوك ایشلره
قالغیشماسق نه قدر این اولور !

* *

شیمدیكي «تاریخ» ، معین وصیق اصولاری ،
گت كیده داها معضل بر حال آلان بر سبیلر بيله
صاعلام بر «معرفت شعبه سی» شكته كیریور ؛
حتی اونی بر «علم» حاله كتیبرك تكامل اقوامك
قالونلری استغراج وظیفه سنی بيله اوکا بوكله تك
ایستینلر وار . حالوكه دده لرض هیچ بویه
دوشونمز لردی . اولره كوره تاریخ ، لك مكمل
بر محاضرات زبانی تشكیل ایدردی : اكلنجلی
ققره لردن طوتك زده اخلاق حكمانه لره ، منقبه لره
كوچوك فواید تاریخیه قدر هر شی بوموضوعه
كیرردی . اولره كوره ، منور و متفكر هر آدم ،
حیث مجلسلر نده موقفتله اداره كلام ایچون بوكی
معلومات ايله چمن اولقی مجبوریننده ایدی . نه قدر
متواضع بر غایه !

حقیقتاً ، بزده قدیم حیات وعادته عائد مكمل
منبعلر موجود اولمادینی جهته مختلف كتابلر ده
اسكی دورلك اصول معاشرته ، ذهنیتته و سائر
هر درلو خصوصیتلر نه عائد تصادف ایدیان خرد
تفصیلاتی میدانه قویق هر حاله فائده دن خالی
صایلاماز . بونلر آراسنده بردن بره كوزه بك
ایستینز ، معنایز كورونن شیارده یوق دكل .
لكن اولر ده بر حالت روحیه نی ، دورلك بر خصوصیت
ذهنیه سنی كوسترمك اعتبارله چوق معینداردرلر .
ایشته آرا صیرا «تاریخ قیریتیلری» نامی آلتنده
بو كی كوچوك شیلردن بحث ایده چكز . اكثریتیه
بازمه اثر لردن النفاط ایدیکمز بو كوچوك شیلر
آراسنده ، بعضاً ، عموماً ، دوعزو ظن ایدیان
بعض فناعتلری دكیشدیر بجهك وثیفه لره ده تصادف
ایدیه چكدر .

* *

بر مثال ایستورسكز ؟ ایشه :
ملكسزده تاریخ ايله آرزوق اوغراشانلرك
هینده مشرك بر قناعت و اردد ، بو قناعت كوره
«یاوز سلطان سلیم» ، بو تون اسلاماری كندی
اداره سی آلتنه طوبلاقی ایستهدیكندن غرب
سفرلری هیچ دوشونمه مش ، وجهه آمالی دائماً
شرقه متوجه فالشدو . شرق مسئله سی ، حقیقه ،
ملكسكمزده شیمدی به قدر امشالی نامسوق وجدل
قیمتلی بر اثر وجوده كتیرمش اولان آچورا
اوشلی یوسف بك قارده شز ، بو نقطه نظری لك
كوزله والتشریح بر صورتده افاده ایدییور :
«... بایزه نان زمانده سلطنت سندنك
قومشوی اولان ایكی حكمدار اسلام ، سلطان
مضیر ايله شاه ایران ، سلطان الرومی اورنه دن
قالدیرمه ثبوت ایشاردی . سلیم اولك طوتدینی

شرق سیاستده ایلک مرحله ، بو ایكی خصوصیتكار
قومشونك تملكلری ازاله ايله دولت عثمانیه تك
استقلال و بقاسنی تأمین ایتكندی . شرق و اسلام
سیاستنك ایكینجی مرحله سی - كه اغلب احتمال
برنجی قدمه نك موقفتله آتیامه سنی متعاقب تصور
اولوشدور - سلجوق سلطانلرینك بر زمانلر قسماً
تأمین ایتكلی شرق اسلامی وحدتی حصوله
كتیرمك اولاجندی .

... یاوز ، پارچالانش ، ضعفه اوغرامش
عالم اسلامی ، كندیسی اولاد و احفادی سایه سنده
برلشدیور ، خلافت اسلامی به شرعك امر ایتدیكی
وحدت و قدرتی قازاندیرق املنده در . وقایع ،
سیاست خارجه سنده بویه بر غایه نك وجودی اظهار
ایدیور . خادم الحرمین سلطان سلیم زمانده
انكروس و منجه دیاری ، وندك جمهوریه ریم
پایاسی اونوتولش كیدیر . واقعا معلومانك نقصانی
براز چو انكارانه تعیمارله اورتولورسه ، ایلک عثمانلی
حكمدارلرینك ایكی بو بوك سیاست خارجه سی
اولدینی ادعا اولونه بیلیركه ، بونلر ده ایكی بو بوك
عثمانلی پادشاهی ، فتح و یاوق طرفدن خیلی
وضوح و خیلی موقفتله تطبیق اولوشمدر .
بو ایكی سیاستدن برنجیسه غرب و یا آوروپا
سیاستی ، ایكینجیسه شرق و یا اسلام سیاسی
دینامشدی . تعبیر دیکرله برنجیسه «شرق روما
ایمپراطورانی سیاستی ، ایكینجیسه اسلام خلیفه لكی
سیاستی ده دنیله بیلیر .» سلطان سلیم بك چابوق
ارتحال ایدرهك تصوراتی موقع فعله قویامادینی
جهته ، ناصل بر سیاست تعقیب ایدیه چكی قطعی
اولارق بیلنمیور ؛ لكین بوتون وقایع مقدمه ،
یوستب بك یوقاریده ایضاح ایتدیكی نقطه نظری
تأیید ایدر كی كورومكده در . حالوكه «۹۴۲-
۹۴۷» سنه لری انساننده صدائق اشغال ایدن
«لطیف پاشا» نك «آصفناه» آدی مشهور ائرنده
«ابن كمال» ه استناداً یازمش اولدینی بر ققره ،
سلطان سلیمك غرب فتوحاته خواهشكر اولدیغی
قطعی صورتده آكاتیور :

«... بوكون سلطان سلیم خان كمال پاشا
زاده مرحومه دیشكه : ترسانینی اوچوز عدد
یایدیرق ایستورم ؛ تا حصاردن كاغدخانه به دك
اولق كر كدر و بویه اولماسی مناسبدر ، انشالله
نیم فتح افرنجیه در . دیو بو یور مشار . مرحوم
سلطان سلیمك آفتاب عمری سربع الزوال اولوب
خاطر شریفنده اولان نیتلری مقدر و میسر اولمادی» .
بوراده اوزون تفصیلات و مناقشات كیریشمكدن
شبهه لك احتراز ایدییور ؛ لكین شیمدی به قدر
نظر دقتی جلب ایتمین بو كوچوك ققره ، سلطان
سلیمك او قدر چابوق ارتحال ایتدیكی تقدیرده
تعقیب ایدیه چكی سیاست حقیقه شیمدی به قدر
ایدینامش فكرلری تعدیل ایدمزی ؟ . . .

كوسمیلی زاده محمد فواد
دارالفنون تورك ادیبانی تاریخی مدرسی

تاریخچه اسکی نورك شهرلى :

اسكى ادرنه

اسكى عرب جغرافياچيلارندن بعضيلرينك اثرلرنده « ادرنوبولى » شكلنده قيد ايديلان ادرنه، ملحقاتيئه برابر ۷۶۳ ده « سلطان مراد اول » طرفندن ضبط اولونمشدر . عثمانلى مؤرخلىرى ، فتح تاريخى اولارق ۷۶۱ ، ۷۶۲ سنه لرني ده كوستردكلرى كئي ، غرب مؤرخلىرى ده بوخصوصنده متردد داورانورلر ، مرمایيه مختلف سبيلر بزه ۷۶۳ تاريخك ترجیحی لزوه نی كوستریبور . صریح ، آردا ، طونجه نبرلرینك ماتقاسنده ، كوزل بر اووانك مرتفع بر نقطه سته انشا ایدیلش اولان بوشهر ، بزاتسك صوك زمانلرنده بولمادلرك هـ اچاتنه مقاومت ایچون قونلى صورتده تحکیم اولونمشدى . « اوليا چلبى » او استحقاكالك خرابه لرندن اوزون اوزون بحث ایتكده در .

عثمانلاردن اول تحكیم و قومان توركارينك بك این آشنا اولدولرى بوشهر ، روايه كوره ۷۶۸ ده مراد اول طرفندن عادتا ايكنجی بر پای سخت مرتبه سنه اصعاد اولوندى . بالخاصه بيلاه برم بايزيدك چو چوقلرى آراسته كي وراثت مجادله لرنده ادرنه نك مهم بر موقی واردر : « سليمان چلبى » و اونى متعاقب « موسى چلبى » بوراى مركز اتخاذ ايتشلردى . استانبولك فنچندن صوكرام « بروسه » اسكى موقع اهميتى غيب ايتديكى حالده « ادرنه » نك اسكى اهميتى دوام ايتدى : پادشاهلر يالکيز روم ابلى سلفلرینه ، كيتك اپچون دكل ، حتى برار ديكله نك ، اكله نك مقصديله ده ادرنه به كاپرلر ، بوون سرای خلیله بوراده وقت كچيرلردى . ياوز سلطان سام ، سليمان قانونى ادرنه نك بك سورلردى . « احمد اول » دن صوكرام ايسه ادرنه نك اهميتى برقايدا آرتدى . هله « محمد راج » سلطاننك اك فضيله مدتى ادرنه ده كچيريش ، « مصطفى اقامت ثانی » ايسه ادرنه ده اوزون مدت تمديد اقامت ايتمه سندن متولد بر يگچرى عصيانى نتيجه سنده خلع ايدلمشدى . بو تاريخدن صوكرام ادرنه آراق نسيكى كي پادشاهلرك ايكنجی بر اقامتكاهى ماهيتى حفاظه ايدمه مشدر .

بيرانس حاكيتى آلتنده على العاده بر قصبه دن عبارت ارلان ادرنه ، عثمانليرك انه كچكدن صكره ياواش ياواش سيماسى وادارى بر اهميت اكتسابنه و بونكله هم آهنگ اولارق اقتصاد آده يوكسهلكه باشلاى . يالکيز پای تحت روم ابلى اردولرينك تجمع مركزى اولارق دكل ، بر مركز تجارى و صنايعى اولقى اعتباريله ده ادرنه ده ثروت عموميه ، نفوس آرتيور ؛ اسكى خراب و امتيلازه معروش بيرانس قصبه سى سرحدلره چوق اوزاق ؛ صرفه و معهور بو يوك بر نورك شهرى حالته كايوردى . اسكى واروش - يعنى بيرانس قلعه سى -

داخلنده كى ووماره - ايون بى سنجى عصرده اسيا تپادن سورولين موسويلر ، راكوزاليلر ، ارمنيلر ، فرنكارده الحاق ايتلمشدى كه ، بونلر شرق - غرب تجارتنه وساطت ايديلورلردى . قلعه داخلمده كى اون درت محله دن دردينك اسلام وارتنك روم محله سى اولدولمى اوليا چلبى سويلور . لاکن اسيل نورك اكثرينى قلعه نك خارچنده يرله شش ، ادرنه آنيق بوضورتله معظم بر شهر كى مملكت آلتنده سته عين عصرده

یاوش یاوش ستانی واداری بر اجمیت اکتسابیه
 وینکله هم آهنگ اولارق اقتصاد آده یوکسملکه
 باشلاهی . یا لکز پای تخت وروم ایلی اردولرینک
 تجمع مرکزی اولارق ذکل ، بر مرکز تجاری
 و صنایع اولقی اعتبار یله ده ادرنه ده مروت عمومی ،
 نفوس آرتیور ؛ اسکی خراب و استیلا لره معروض
 برانس قصبه سی سرحد لره چوق اوزاق ؛ صرفه
 و معور بو یوک بر تورک شهری خانه کایوردی .
 اسکی وروش - یعنی برانس قلعه سی -

داخله سی کی روم لره - این بستیجی عصرده
 استانبول سوزولن موسولری ، را کوزایلر ،
 ارمنلر ، فرنگلره الحاق ایشدی که ، بونلر
 شرق - غرب تجارتی و ساطت ایدیورلردی .
 قاعه داخلده کی اون درت محله دن در دینک اسلام
 وارننگ روم محله سی اولدیفنی اولیا چلی سویلیور .
 لکن اصل تورک اکثریتی قلعنک خارچنده
 یرله شمش ، ادرنه آنجاق بوضورتله معظم بر شهر
 شکل و ماهیتی آمشدی . ینسه عین عصره غاید
 منبرلک ویردیگی معلومه کوره : [ادرنه انشای
 فخرده قلیل العماره اولغله سلطان مراد خنده اوندکار
 دیمتوقه فی دار ملک ایدوب لالا شاهین پاشای ادرنه ده
 قرمشلردی . کیندکجه ادرنه تک شنگلی آتوب رونقی
 زیاده اولمین سرای عتیق پایلوب دار ملک اخذ ایتدیله .
 یوما فوما عمارتی ترقی بولارق حالا - یعنی هجری
 ۱۱ نجی عصرده - عملاقی یوز آتمسه بالغ استانبوله
 قریب بر شهر معظم اولمشدر .] میلادی اون
 آلتنجی عصرده ادرنه به کن اجنبی سیاحلر ، شهرک
 یوزالی بیک قدر نفوسه مالک اولدیفنی سویلیورلرکه ،
 یوقاریده ویردیگمز ایضاحاته نظر آ بونک لاقفل
 یوزده ۸۰-۹۰ نک تورک اولدیفنی محققدر . تیور
 استیلا سی اوکنده آناتولیدن روم ایلی به چکیین
 تورکار دن مهم بر قسمنک ادرنه به کلدیگی یک طایفه ییدر .

اون برنجی عصره غاید تاریخی و جغرافی ، منابع
 مهمه دن ۱۰۵۵ ده تألیف ایدیلن « ایس المسامیرین »
 بزه ادرنه تک اسکی قلعه سی ، قلعه قاپیلری ،
 چار شیرلی ، بازارلری ، سرایلری ، تکبیلری ،
 الح ... حفته یک کوزه معلومات ویرمکده در .
 فی الحقیقه میلادی ۱۵ و ۱۶ نجی عصرلره بو یوک
 بر رفاه و انکشاف دوره سی کیره ن بوتورک شهر نده ،
 تورک دهاسنک هر تورلو اثر مدنیسته میدولار
 تصادف ایدیلدیکی حالده ، برانس محصول اولارق
 - قلعه خرابه سندن ماعدا - آیا صوفیه آدی بر کلیسا
 خرابه سندن باشقا هیچ ، هیچ برشی یوقدر !
 بو ذکر ایتدیگمز منبع مهم ، بزه ادرنه
 قلعه سی حفته شو قیمتلی معلوماتی ویرمکده در :
 [مسابن الذکر طونجه ، صریح ، آردا نام اوج
 نهر بر شوره جمع اولوب طونجه کناننده بر چار
 گوشه حصاری واردر . هر گوشه سینه بر مدور
 قله بنا اولوب بری اوج شرفه لی پیشکاهنه بری
 بالی بورغوس نام محله واقع اولمشدر . بولله سابقا
 محیس ایدی . و بری دخی کره قاپو نام محله
 فرق الی خطوه حصار دن منصل و نهر طونجه
 کنانیه متصل بنا اولوب آرامی دیوار اول حایطده
 کره قاپو دیرلر بر باب واردر . بولله صوفیه سی
 اولوب بری دخی حالا زندان اولان قله در . بونلردن
 غیر بری هر دیوارده اون ایکیشز قله دخی بنا اولور
 نمشدر . و چله ابواب حصار طقوز اولوب بری
 اوج شرفه لی اوکنه دوشن قله یاننده اولغله قله
 قاپوسی دیرلر . و بری علی پاشا سبوقنک قاپوسی
 اوکنده کنانچیلره آچیلور . جه خانه حصار بو قاپو

قربنده در . بری دخی طوب قابوسیدر ، آغاج
 بازارینه آچیلور ؛ بو قاپو غازی سلطان مراد عصر نده
 احداث اولونمشدر ، و طوخانه بونک داخلده در .
 بری دخی سابقا سوان محیسی اولان قفس قاپو .
 سیدر ، میخال کوریمی سمته آچیلور .
 بری دخی کچه چیلر قابوسیدر ، قازانچیلر قاپوسی
 دخی دیرلر . بری دخی کره قاپو به قریب
 حنیق برده در . باب صغیر اولغله اوغرن قاپو دیرلر .
 بری دخی مانیاس قاپوسیدر ، دار الحدیث جامی
 اوکنه آچیلور . بری دخی طاووق قاپوسیدر ،
 تحت القاعه سمته آچیلور و ادرنه تک سمین طاووقی
 اکثر اول طرفده صاتیور . بری دخی اوکنه چیلر
 قابوسیدر ، بات بازاری سمته آچیلور ، سابقا
 اسمی استانبول قاپوسی ایدی . بری دخی ادرنه
 قاپو درگه سوق علی پاشا وسطنه آچیلور]

مع مافیة « اولیا چلی » ده (ج ۳ ، ص ۴۶)
 و « هامره » ده (ج ۶ ، ص ۷۰۰) قاپولر حفته
 ویریلن تفصیلات بوندن بر آرز فر قایدر .

اون برنجی عصرده ، ادرنه ، ایکنجی پای تخت
 اولقی دولایسیله ، سائر شهرلردن فرقی بر اداره
 مانکیه و عسکریه تاهدی : ۱ - خالصره و بدیوز
 نواره مالک بر بوسه تانچی باشی ؛ ۲ - بشیور آتجه
 ایله حاکم شرع ؛ ۳ - حنیق مقنسی ؛ ۴ - نقیب
 اشراق ؛ ۵ - آیان ناچی ؛ ۶ - کتخدا بری ؛
 ۷ - یکچری چور باجی ضابطی ؛ ۸ - قلعه دیزداری ؛
 ۹ - شهر و وورداسی ؛ ۱۰ - محاسب آغا ؛ ۱۱ -
 کومروک امینی ؛ ۱۲ - خراجچی آغا ؛ ۱۳ -
 عوارض آغاسی ؛ ۱۴ - بدستان کتخداسی .
 ایشته بونلر علی مراتبهم اداره مانکیه و عسکریه
 تشکیل ایدیوردی . بونلردن هیسنک وظیفه
 و مسؤالی ، محصصات و عواندی عامه یه میندی .
 ایشته ادرنه بولله منتظم بر تشکیلات ایله ،
 عصرلرجه ، تورک سلطنتنک اک سعود و صرفه ،
 تورک مدنیتی - استانبول و بروسه ایله برابر -
 اک فضلته تمیز ایدن بر تورک شهری اولارق
 یاشادی . « اولیا چلی » دیسورکه : « ادرنه
 شهرتی نیجه بییک شهرای روم آب وهواسی ،
 محبوب و محبوبه سیله شهر انکیز ایشلردر ؛ اما
 دریادن قطره و کونشدن ذره بیله دکلدور .
 صانه سک باغ جنتدر ادرنه ، بروسه ، استانبول
 کوزلرله مزیندر ادرنه ، بروسه ، استانبول .»

کورسلی زاده محمد فواد
 دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخی مدرسه

ارباب
تاریخی
احمد ثالث دورنده
بر آذری شاعری
استانبوله

« نامی » غصیله تورکجه و فارسی شعرلر یازهرق
استانبول عاقلم ادبیه سنده طائی برخلاره پراقان
شاعر « مرتضی قوی خان » عنوانیه معروف
اولان بویلیجیدر . ۱۱۳۴ ربیع الاولک ایلکنجی
کوننی الحاصه حاضریلان « سان پاشا سرائی » ته
نازل اولقدن اوج کون صوگرا ، اسکداردن
مراسم مخصوصه ایله چکدربرلره پندریلرک
کرک اسکله سنه و اوردان مطمئن بر آلا ایله
« یکی باغچه » به نظر « نقاش پاشا سرائی » ته
کوتورون بو ایلکنجک « وادی » سندنایدیه طبع
بلند وسمت نظر اتنده فرزند دانا پستند اولدینی «
راشد افندی آکلایور :

[ایلنجی] صرفوم بوندن اقدم ارضومهمقدمنده
ولی بولوتان وزیر معارف سپر سلجدار ابراهیم
پاشادن سر آمد شعرای ووم کیلدر دیو استفسار
ایتدکده ، نای افندی وار ابدی مرحوم اولدی
جالا آکا همپای رفتار شعر واتسا اوللدن کانی
افندی وارد دیو مصردن معزول اولدینه ل افندی
دیمکله معروف اولان ذات عرفان سانی تعریف
وتوصیف ایکنجکی ایکی فارسی وبر تورکی غزل
یا یوب برینک مقطعه ده :

نای اگرچه نای ازین خاکدان گذشت
کای بجماست دیده خود کامیاب کن
کای جومیر سد بیرت این نگو غزل
یا خط بکش بکفته من یا جواب کن
غزلیله نظیره خواه اولندی . بناء علیه کرک
کای افندی و کرک سر آمد تازه کوپان اولان
سنخسازلر نظیره پرداز اولوب قبل حضرت
صدور پناهیدن اذن عالی صدورندن صوگرا ایلنجی
مرهومه عرش اولدنده ، بن ارباب طبع روی
بو یله بیامزدم دیو نیجه گفتار انصاف شمار ایله
ظرفای ابرانه هدیه کونوروم دیو متصدی جمع
آثار اواغه باشلادی .

ایک اون دو قوزنجی کونی علی الاصول صدر
اغظم داماد ابراهیم پاشانک حضوریه قبول ایلدیلرک
نامه شاعری تسام ایدن وحاضر بالجنس بولوتان
« راشد » ک نظیره کوردیکی آثار ثروت وعظمته
قارشی مدهوش قالان « مرتضی قلی خان » ،
ابراهیم پاشای قارشی خلوصکار قارده پولوندی ؟
« راشد » دن پاشقا « خطاط ولی الذین افندی » ،
« وهی » ، « دری » سیاوراده اصلولر ایلنجی
اولکر ابراهیم پاشای مدح سندنده بعض شعرلر
اوقویه رق حسن طبیعی کوستردکن صوگرا ،
استانبولک بویوککندن کنایه اولارکی اسکداردن
چکدربرلره کیشنده ایله :

توری کچدم کشتی ایله بخره کرهم آت ایله
مصراعنی او قودی . ابراهیم پاشا بونک اوزرینه
استانبولی وبالخاصه ایزغرایینی یالیلری مدح ایتدی ؟
« دری » و « راشد » . اودور شاعر لریک وصفنده
بر جوق شعرلر یازدقاری - « حصار » حفته کی
شعرونی او قودیلر . حتی ابراهیم پاشا ، بهانی افندی
مقتلیکی زماننده استانبوله کان هند ایلچینی حاجی
محمد « ک بوغاز وصفنده بر ریاضی مسویله دیکنی
اخطار ایلدیرک « تعبا » تاریخی کیتیردی وقطعه بی
بولارک کوستردی .

راشد افندی ایلجینک حضور عالیونه صورت
قبول حفته معلومات ورردکن و هبیت شاهانه
قارشینده شق شفه به جالی قائمادینی سوبله کدن
صوگرا ، آریجه اولک شرفه و برین ضاقلردن
و اوضیافته ادهبات وصنایع نفیسه حفته جریان
ایدن مباحهرلردن ده جت ایلدیورکه ، نجم ایلجینک
تایلات صنعکارانه سنی واستانبولک او دورده کی
پیدی حیاتی کوسترمک اعتباریه بونلر بالخاصه
شایان دقدنر .

— ما بعدی ایکنجی مقاله ده —

کوسری زاده محمد قوام
دان القون « ترک ادبی تاریخ » مدرسه

تمامیه ماضدق دکله یله هیچ شهسز
فاریسی خر وسدن فاجیران طاقندن ده اولما یه حق

« ندیم » ی جوق سون بر دوستم ، اولک
بر فرائگ مقطعه تصادف ایتدیکی :

کوز عاشقی ندمتا سنده نای خان دخی
کوی وچوگان اوینادرسه عرسه نظیره
پیتنه مذکور « نای خان » ک کم اولدیننی
بلدن صوردی . او دوره غامد بجمعه لرده بعض
اثرلریته تصادف ایلدین بو ایزرائی تورک شاعری
حندهمیراز معلومات ویرمک ، اوعصرده ک تورک
حیات ادبیه سنی و ایران تورکاریه عمالی تورکاری
آراسنده ک مناسبات معنویه کوسترمک اعتباریه
مید اولاجنی کپی ، آذری ادبیتک شمه دی به
قدر مجهول قلش برصفه سنی ده شورایدی چکدر .
نیمک فارسی غزلی آراسنده تصادف ایتدیکنز
شو بیتلر :

است شوق کرده با این مصرع نای ندیم
« بادهزا درخ ناطون قدر میدانده ک چیست
برمخته ندیم او بر کفنه خویش
طبع غنای نای مقنون زر نکرد »

« نای » نک اودور حیات ادبیه سنده مرحله ده
اوتولاجنی برسیم اولدیننی پک ایدی آکلایور

اودور شاعری حفته کی بر قاچ مهم منبعدن
بری اولان « سالم » تذکره سنده ، اهمیت
برشاعر دن بحث اولورکن قیسه جه شوسطر لره
راست کلنیر : ا سته بیک یوز اوتوز دوت
تاریخنده سلطنت علیه نجم دیاردن « نای »
عنه ای ایله کان ایلنجی شاعران اولعه زبان ترکیده
بو زمینه بر غزل ایلدکده بونلردن دخی بوکونه
بر نظیره صدور ایلندی . مطلی بود :

ای زلف باغ حسته سنبل میسن نه سن
اول ماهریه هاله یا ک کل میسن نه سن [
فالمقیسه او دوره عاند مهم بر مجموعه ده
« ایلنجی نجم نای » نک بو کوزل غزلنه راست
کلنیکلر کی بته عین مجموعه ده ندیمک :

ای طره باغ حسته سنبل میسن نه سن
زلف نکار بو خسه فرفخی سن نه سن
مطعل مشهور غزل ده « نای » به نظیره اولارک
کوستریلکده در « ندیم » ده داخل اولدیننی حاله
او دوریک جوق شاعری طرفندن نظیره ایلدین
بو غزلی عینا اقتباس ایلیورز :

ای خط ریاض چهره ده سنبل میسن نه سن
ربنائی سن بیفته میسن کل میسن نه سن
سرمک عشق حله ایدن باشده کوزان (کزیدر)
طول امل ندیمه سی کل میسن نه سن
قویز کوزم سیاهی ملونه حسن کتورین
ای زلف سن آزاده قراول میسن نه سن
ست شراب لذت ایدن عقلی معو ایدن
کل صوری لب چکیده سیمی دل میسن نه سن
ای صبر کتورینی طوتان عالی بیقان
تاب وتوان بلاسی تفاعل میسن نه سن
مد بهر طیانی ایکن قارشوده طوران
وی حصرم لفاشی بساول میسن نه سن
نای نه شوردن بو غزل صالده عاله
کلزار ملک رومه بابل میسن نه سن
تورکجه بی بو قادار اینی بازان ، ولو موقت بر زمان
ایچون اوله ده ، استانبولک بالکنر سیاسی دکل
ادنی مختلری ده بو قدر مشغول ایدن بو نجم ایلچینی
حفته اوزون تفصیلاتی « راشد » تاریخنده
بولوررکه ، تفصیلات آتیه اوردان ملخصدر .

واشد تاریخنده تفصیلاً مذکور بر طاقرا ایلدین
دولای « دری محمد افندی » شقی نای دفتر دارنی
پایسلیه سفارت مخصوصه ایله ابرانه کونده لرلش
وشاهک غمضر بر نامه سنی حامله استانبوله
دویندی . موی الیک سفارتنامه سنده مسطور
اولدیننی و چله ، ایران حکومتی مفصل جواب نامه سنی
بر سفیر مخصوص وداعیه کوندر مشهرکه ، ایشیه

واشد تاریخنده تفصیلاً مذکور بر طاقرا ایلدین
دولای « دری محمد افندی » شقی نای دفتر دارنی
پایسلیه سفارت مخصوصه ایله ابرانه کونده لرلش
وشاهک غمضر بر نامه سنی حامله استانبوله
دویندی . موی الیک سفارتنامه سنده مسطور
اولدیننی و چله ، ایران حکومتی مفصل جواب نامه سنی
بر سفیر مخصوص وداعیه کوندر مشهرکه ، ایشیه

(اقدام) ک فرقه سی : ۱۶

ملی تاریخ و انقلاب

(باسمه مقاله سردر ماه)

لرندن و موفقیت لرندن باشقارشی او کره تیامز اولمشدی ؛ بوگون بیله ، بوتون غیرتاره و حسن نیتلره رغماً ، ندریسا مزده اسکی وقعہ نویس ذہینندن قور تولد بیله کمزری ادعا ایلمده بز . هله خاق تریبه سیله علاقه دار اولمالری ایجاب ایلمدن بوی غیرتاره بعض مجموعه لرده « تاریخ » نامنه یازیلان شیلر ، نادر استی لرذن صرف نظر . هر صورته مضر و تورکک نامه جناب آوردن !

مملکت مزده تاریخ تدقیقاتک ابتدائی برحاله قالماسی و اثر لریله غرب عالمی آراسنده بره وقع قز نه جق ملی مورخلر پیشمه سی ، اورویا ده ملت من حقدنه بیله بن یا کایشی تلیقارک تصحیح نه امکان بر اقا بور . غرب عالمک تورکار حقدنه نه قدر یا کایشی تلیقارک بیله دیکنی هب بیلیر . دشمنارک دائمی پروپاگاندا لرله بوسوتون تقویه ایلمدن بوکی تلیقارک ایز لری ، مع الاسف ، اولدجه جلدی مؤلفرک اثر لر نه بیله کورمک ممکندر . نقطه بر پروپاگاندا لکن « خارجی » ماهیته قالماز .

مختلف یوللره نرم آراسنده صوفولور ؛ حتی ملی تریبه دن محروم برطاقم فکر و علم اربابن ، بیلمه لرک ، او یا کایشی مضر تلیقاری محیله مزده نه نشر و تعمیمه چالیشیرلر . بوگون کندن لری حتی ملت پرور عهد ایلمن نه فادان آدم واردرکه ؛ ملی جزائه و ملی تریبه بیله بیگانه اولد لری ایچون ، او یا کایشی تلیقارک مضر تلیقارک اساری آلمده باشبورلر ! غریبلر کی کندی کوزمه کورمه کورمه کندی نفاضله دوشوشکه چای شه جق برده ، حاضر فکر لرک نو بیسبو . نیشی قولای کور دیک لر دن ، بو یا کایشی تلیقارک مزده حاد اعلی حقیقت « شکلی آلمده در . . . کندن یینی یا باجیارک کوزمه کوروب او کر تک مجبور بقنده قان ابتدائی جمعیت لر ایچون بحال طبیی اوروله بیلیر ؛ لکن ، بکر منجی عصرک مدنی ملت لری آراسنده ، او اردن فرانسز بر صورتده یا شامق عزیمه مجیز اولان تورک ملتی ، بو دن بوله ، کندی فرد لری آراسنده خار جدن کله بوکی یا کایشی ملی اعتماد نفسی ایراجی تلیقارک دوامه مساعده ایتمک ، کندی تاریخی ولادت تدقیق ایتمک مجبور بقنده در . مملکت مزده غرب مورخ لری سوبه سنده عالم بیلمه کله ، اورویا علم محافلده تورکار حقدنه بیله بن یا کایشی تلیقارک ده باواش باواش تصحیح ایلمه چکی پک طبیعدر .

تورک لرک یا لکنز عسکر لکده و اداره جیلکده دکل ، فکر و صفت ساحه منده ده عصر لر دن بری بووک فعالیت کوستر دکاری ، عربلر و عجملرله بر لکده قرون وسطا ده اسلام مدنی تی قورد قدن صورکرا ، بوتون اسلام اقوای آراسنده ایلک دفعه اورویا مدنی قبول و بوتون شرق عالمک انبیاء و نجد دینی احضار ایلمه دکاری لایقیه آکلایق ایچون ، اورون و مستقل تدقیقانه احتیاج واردر . مع مایه ، « جمهوریت » سنونازنده شخصیت لری لک عمومی واک بارز خطر یله تصویره چالیمه جفمن [۱] بر طاقم بووک تورک متفکر و صفت کار لری ، مله زک بوساحه لر ده کی فعالیت و قابلیت درجه لری آکلایق خصوصتده کافی درجه ده معنی دردن ایلمده بز . هر حاله ، بو قزیده قیسه جه اضاحه چالیمه من و جهله ، « انقلاب تریبه سی » ایچون مملکت مزده تاریخ تدقیقاتک عصری بر شکله انکشافی ضرور یدر ؛ جمهوریت تورکبه سی بو ضرورت قارشیننده لایق قالماز .

کوپریلی زاده محمد فواد

[۱] « جمهوریت » ک رمضان مسابقه سی موضوی اولایق یازیلایق بر قسمر تورک مشاعرینک حال و حیاتی [۵ ت]

اسکی تورک حیات و مدنیتی

اوتنجی عصر حیاته عائد بروثیقه

شیمدی به قدر تورک تاریخی حفته اجرا ایدیلش اولان تدقیقات ، هان عمومیتله تاریخ سیاسی به عائددر . اسکی تورک حیات و مدنیتته ، ادبیاته ، صنایع نفیسه سنه ، عادات و اخلاقه دائر هنوز هیچ برجهی اثر وجوده کلهمدی دیرسهک ، بو مطالعه من مبالغه به حمل اولونماایدیر . تاریخ ملی ایله توغل ایدیلر ، بو فیجیح حقیقی هر کسدن داها اینی بیلیرلر . اک بوپوک ، اک سلاحتدار عد ایدیلن مورخلر منک ماضین حفته بیلدکاری ، نهایت بر طاقم وقایع سیاسی کتله سندن باشقا بر شی کلدر ؛ حتی بعضیلری بر تورک تاریخ مدنیتی وجوده کتیره بیلمه نك - وثائق لازمه نك قداندن دولای- دائرة امکانه بولو نماندینه قاعدلر .

عجبا بومدعا نه درجه به قدر حقلیدر ، واسکی تورک حیات و مدنیتی نه درجه به قدر احیا اولونه بیلیر؟ ملی تاریخک شیمدی به قدر تماماً مجهول قالمش بر ساحه سی اوزونده سنه لر دن بری اوغراشدیفیز ایچون بو سؤلر ه صحت و قطعیتله جواب ویر بیلیرز . اسکی تورک حیاتی و مؤسسات اجتماعی سی حفته معلومات آلتی ایچون ، درلی طوبلی ماده لر ی محتوی وثیقه لر هان هان یوق کییدر ؛ بو جهتی انکار ایتیم . فقط حقیق بر تتبع آدمی هیچ بر زمان بوندن دولای نومید اولمالی و متادیا تدقیقرینه دوام ایتلی ، هر درلو وثیقه لر ی کندی نقطه نظرینه کوره آراشدیرمالی ، یکی منبع آراملیدر .

او زون بر مدت بو احتمال ایله « فقیری » نك کتابی خاطر مه بیله کتیرمه دم . نهایت بر کون ، خالص اوندی کتبخانه سنده باشقا کتابلر آرارکن « تعریفات » اله کینجه ، امید ایدیله یین بر سعاده ایزرلر قدر سویندم ، چونکه بو اثر اوتنجی عصرده کی تورک حیاته عائد نك نادر وثیقه لر دن بری دیمکی . هر صحیفه سی اون یدی چفته سطرلی یکر ی ورق دن عبارت و « مؤذن نصح بن حسن » ناننده بری طرفندن استنساخ ایدلش اولان بونسخه مکمل بر نسخه سنه تصادف ایدیله میهرک نسخه ییکانه سکنده اولماسی کتبه بوپوک بر قیمت ویرمکده در .

عنهک بو کونکی اصوللر ایله مجهز و ترکیب قابلیته مالک بر دماغ ، عزیمکار اولق شرطیله ، هیچ معلومات بولامایه جفنی ظن ایشدیکی جهتلرده بیله بر جوق شیئر بولوب چیقاره بیلیر . فقط بونک ایچون کئیش بر ساحه تدقیق ، احاطه لی بر قضا لازمدر . محدود ومعین بر قاج منبعه صابیلانوب قائله اکفا ایده نر یا خود حاضر وثیقه آریانلر طبیی بو خصوصده اله ایاده هیچ برشی یایامانه حکومدرلر .

« فقیری » قیصه بر مقدمه دن سوکرا نوحید ونیت ماهیتنده و چهار یاری مدح صد دنده آلتی فصل یازیبور و بر فصلده سلطان سلیمانک مدحه تخصیص ایدرک تعریفاته باشلا یور . هر فصل منثوی طرزنده آلتی مصراعدن عبارتدر . فصللرک اسماری اهمیتنه بناء عیناً نقل ایدیبوروز :

اسکی زمانلرده کی تورک عادات و اخلاقی کویستن اثرلر آراسنده ، شیمدی به قدر مورخلرک نظر التفاته دگه مش بر طاقم سیاحتنامه لر ، سوزنامه لر ، ولادنامه لر ، شهر انکیکلر ، منثوی طرزنده منظوم وعلی حکایه لر ، شهر مجموعه لر ی ... واردر که اجتماعی حیاتیاتک تکاملی آکلامق ایچون اک مکمل بر منبع حکمتنده درلر . بوکی منبرک اوله نامتناهی اولدیفنی ظن ایتمه لی: فقط او محدود منبرک بیله حالا تدقیق ایدیله دیکنی خاطر دن چیقار مانه لی بز . ایتنه بو مقاله سنده ، اسکی تورک حیات و مدنیتته عائد بویه مهم و شیمدی به قدر هیچ بیلنه مش بر آر دن بحث ایده چکوز .

[وزرا - قاضی عسکر - دفتر دار - ناشیجی - آغا - صولاق - ساجدار - چاوش - اولاق - یکی جری - مولی - مفتی - قاضی - مدرس - معید و مضاف - مستعدین - سوخته - نائب - قسام - منسوب - معزول - ملازم - شیخ کامل - متشیخ - صوفی - مرابی - واعظ - خطیب - هؤذن - امام - حافظ - خوشخوان - معرف - خواجه - کاتب - محاسب - شاعر - عارف - ظریف - کوزه ل - عاشق - زنیاره - غلامیاره - رقیب - انکیل - لالا - اهل ریختند - نماز - منافق - صادق - کذاب - مداح - ذمام - عالی - مجنون - مجرد - اولی - کویکو - صاغدیج - پیر - جوان - اطفال - یتیم - فقیر - غنی - غریب - اهل وطن - سید - متسید - عرب - عجم - روی - تورک - سیاح - فلاح - حاجی - روم ایلی کرچکی - لوند - شهر اوغلاقی - اخنی - ندیم - عارف یتیم - بیک - چنگانه - آشتی - کوچکار - قلندر - حیدری - جانی - ماحد - منبرک - میخانه جی - فاسق - سرخوش - نخور - تریاک - ساقی - بسکی - سیاهی - عزرب - صوباشی - شهر آمینی - عسس - محمتیب - خراچیجی - عمال - کتبخدا - متولی - وظیفه خوار - منجم - رمال - طبیب - ایبلنجی ، شیاد - نقاش - بربر - قوشباز - چاباز - حته باز - کوبنده - نایزن - قانونچی - چنکی - ریجانچی - جمال - دلایل - میانچی - اوستکر - تاجر - تری - تاپه جی - ایچاتیجی - یاپوچیجی - سراج - دباغ - حلاج - جازانی - بقال - آشچی - قصاب - صابونچی - فزانچی - دمیرچی - نعلبند - حمامچی - دلاک - ناظر - کالنجی - دکرمینچی -

اسکی شهر ایتد کر درلش ، تورک حیات و مدنیتته

عائده معلومات طوبلامق بقصد بیله تدقیق ایدن هر حالکی بر آدم ، « عاشق چلبی » نك « فقیری » اسمنده بر شاعر دن بحث ایدن کن یازدیفنی شو سطرلر اوزونده دروروز :

[فقیری : روم ایدنده اسکوب جوارنده قالفان دان نام قصبه دنر که آنک بر آدمی تنوه در ، خیلی مرغ معانی شکار ایدر شهباز طبع شاعر لر ی قویوز مشهور یوادر .

کندی سوخته لی طالعده کدا شیوه و شوریده دل ، بی غش و بی غل ، شهره مشعل ایدی . هانا که اول خاندن تبدیل احوال ایتدن و سوخته لی

کندی سوخته لی طالعده کدا شیوه و شوریده دل ، بی غش و بی غل ، شهره مشعل ایدی . هانا که اول خاندن تبدیل احوال ایتدن و سوخته لی

نظر التفات که در همه مشرق بر طایفه سیاحتنامه، سورنامه لر، و لادننامه لر، شهر انکیز لر، مثنوی طرز زنده منظوم و محلی حکایه لر، شعر مجموعه لری ... وارد که اجتماعی حیوانات تکاملی آن کلامی اینچون که مکمل بر منبع حکمت در لر . بوی که معرک اولیه نامتناهی اولدیغی طریقه ایتمه ملی: فقط او حدود معرک بیهاله حالا ندرتی ابدیله دیکنی خاطر دن چقارماه یلی بز . ایضه بو مثالله مرده، اسکی توره حیات و مذهبینه عائد بویه مهم و شمیمدی به قدر هیچ بیله مش بر اردن بیضه ایدم چکوز .

اسکی شعر ایتد کره لر یی ، توره حیات و مذهبینه عائد معاموات بلو بلامق بقصد بیه ندقیق ایدم هر هانکی بر آدم ، « عاشق چلی » ناک « فقیری » اسمته بر شاعر دن بیض ایدم کن یازدیغی شو سطر لر اوزرنده دورور :

[فقیری : روم ایلده اسکوب جورنده قاقان دان نام قصه دن رکه آنک بر آدی توه در ، خیلی مرغ و مغان شکار ایدر شهباز طبع شاعر لر ی قویار مشبوون یوادر .

کندی سوخته لقی علقده کدا شیوه و شوریده دل ، بی غش و بی غل ، شهره مشغول ایدی . هانا که اول حالدن تبدیل احوال ایدم دن و سوخته لقی پایه سندن نردن اسمعه داده کیمه دن فوت اولمدر . تابع او انک مختلفه فی وحروف مختلفه فی شهر انکیز مورنده و تعریفات اسلوبنده بحر رجزده بر یکیشر بیتله ادا ایلددر . هر کس بر هوسه دورور شور ، اول دخی بونی پیدا ایلددر .

در وصف چاوشان

ندر بیله کیمیک عالمده چاوش حضور او چورچی مرد غضب پوش کئی منصبله ایلر مؤدکانی کئی بر پیرنه اورور جهانی الله بر دمیردن ششیری وار صناسک اژده ادر همت سری وار

در وصف اولاغ

ندر بیله کیمیک عالمده اولاغی ولایتده کوز بر قابل یاغی ترجم ایلهمش و برض امانی صاوولز بر قضای ناکهانی دمادم پیکدر آه فضا ناک الهی ساقلاغیل شردن آنک

در وصف جاتیاز

ندر بیله کیمیک عالمده جاتیاز که هیچ برسی جان و باشه قالمز چوزوب دلبر لک کاکالری کل اوستنه صالوب سد بللری ایوب هر آصیلاجقه یوریه شهر دن شهره اورغان سوریه

[عاشق چلی ندر کیمیک ، فقیری کله سنه باق] عاشق چلی بوندن سر کر « فقیری » ناک بر ایکی بیته ذکر ایدوب باشقا هیچ بر شی علاوه ایتدور . ندر کیمیک صاحبی « حسن چلی » بو معامواتی باشقا بر طرز ده ادا ایدم « عاشق چلی » ناک « تعریفات » دن نقل ایتدیگی مثالردن شاعر لر حقیقده کی پارچه فی اقتباس ایتسکدن فضله بر شی باقادیغی کئی ، « لطیفی » ده سلطان سلیم دورنده اولدیگنی علاوه ایله اکتفا ایددور .

ایضه ندر کیمیک « تعریفات » حقیقده و بردکاری معاموات ایله اورادن نقل ایدیلن بر قاج پارچه اثرک اهمیتتی کوسترمه ک کالیفدی : اوچی عصرده کی عثمانی هیئت اجتماعی سنده نه کئی منفرد موجود اولدیغی ، ارنلرک حتی قیافتلری ، و طایفه لر یی ، لک نظره چار به جق خصوصیتلر عم

صوفی صراف - واعظ - خطیب - مؤذن - امام - حافظ - خوشخوان - معرف - خواجه - کاتب - محاسب - شاعر - عارف - ظریف - کوزه دل - عاشق - زنیاره - غلامیاره - رقیب - انکلی - لالا - اهل ریختند - غمز - منافق - صادق - کذاب - مداح - ذمام - عالی - مجنون - مجرد - اولی - کوبکو - صاغدیج - پیر - جوان - اطفال - بنیم - فقیر - غنی - غریب - اهل وطن - سید - مقصد - عرب - عجم - روی - توره - سیاح - فلاح - حاجی - روم ایلی کرچی - لوند - شهر اوغلاقی - ایغی - ندم - عارف پینو - بیگ - چنگاکنه - آشتی - کویچکلر - قلندر - حیدری - جانی - ماجد - مشرک - میخانچی - فاسقی - سرخوش - غمور - تریاک - ساقی - بسکی - سیاهی - عزب - صوباشی - شهر امینی - عسس - محتسب - خراچی - جمال - کتبخدا - متولی - وظیفه خوار - منجم - زمال - طبیب - ایلیانچی ، شیاغ - نقاش - بر بر - قوشباز - جاتیاز - حقه باز - کوبنده - نایزن - قانونچی - چکی - ریختی - جمال - دلال - سیاهی اوستکر - تاجر - ترزی - تایچی - آشتی - یایوچی - سراج - دیباغ - جلاج - حارابی - بقال - آشتی - قصاب - صابونچی - قازانچی - دمیچی - نعلبند - حاجی - دلاک - ناظر - کاخانچی - دکرمنچی -

طوغاچی

بو اسمار ، « تعریفات » ک قیمت و اهمیت حقیقده قارقره بر فکر ویره بیلیر . فی الحقیقه بو ندر آره سنده مثلا « غمز ، منافق ، صادق ، کذاب » کئی هر دوره قابل تطبیق و بر خصوصیتدن محروم فصللر وار سه ده ، هیئت عمومی فی فوق العاده معنی ایدر . لسانی اعتباریله اولدیقه ساده ، تکلفیز اولان بو ایدم صنعت اعتباریله هان هیچ بر قیمت یوق دینیه بیلیر ؛ « فقیری » نظم قاعده لر ناک مشکلاته غلبه ایدم میهرک اثری باشدن باشه زحماز ، اماله لرله دولورموش ، بر جوق بر لده قافیله قاعده لر نه رعایت ایدم « مش ، هیچ بر مضراعه بر قطره حس و یا بر ذره خیال قویا ایدمدر . اساساً اثر ، موضوعی اعتباریله ده ، بر اثر شعر اولمه پک آز قابلیت در ؛ ناظم ، کتابنک صوکنده اعتراف ایتدیگی وجهله « زمانک بو نون افضالی بیلمش ، جهانک تورلوتورلو حالدر یی دوش » بو ندر ی سالک نظمه صوفیه چالیشمدر . حیاتک اوزمانکی منظره لر یی صداقتله تصور ایتک ایسته دیگی اینچون بعض جهتلرده لا ابا لیک صولک درجه سنه چیقان « فقیری » فی بقدر « ره آلیست » اولدیغدن دولایی تحفظه به هیچ حتم یوقدر .

ولی لطف ایدوب ارباب بصایر بو « تعریفات » ه کر اولورسه ناظر قصوری وار ایسه معذور طوتسون زبان طعی بوندن دور طوتسون که بشیوز بیت ایکی کونده بیاضه دوشنجه یوقدر بر اعتراضه اکر چه چوقدر ارباب صنایع که بونده اولدی مجموع جامع کلام اونکیچون مختصردر که تفصیلی صداع درد سردر ولی اصحاب احباب زمانه نظر قیلدیقه اشبو داستانه « فقیری » ناک روان شاد ایسون آتی بر فاتحه یله یاد ایسون شو کیم امین دیبه اشبو دعایه کیده ایمان ایله دارالبقایه بو نظم ایتمده نثر اولان جواهر دوقوز یوز قرق برنده اولدی حاضر کوه سبلی زاده محمد فراه

مداحله

اسكى عثمانلى حياتنده بويوك برموقى اولان «مداحله»، تنظيماتدن برى كيندجه متزايد بر شكلده دوام ايدن اوروپا يالاشمق جرياني قارشيسنده آرتق بوسبون سونجكه يوزطوتدى ؛ بويكده باشه بلسكه ربع عصر صوكر «مداح» آدى بيله اونونولاجق . بوكا قارشى ، اسكى ملي حياتك بوكوزل خاطره لرني هيچ اولمازسه اونوتامغه ، تشبته چالشمالي يز . عجبسا مداحلرك ومداحلك ناصل برماديسى واردر ؟ عرب وعجملرده بوكا مماثل نهل واردر وبزه اونلردن انتقال ايدن شيلر نهدر ؟ مداحلكك اسكى تورك حياتنده موقى وعنه سى وارميدر ؟ خلق ادببائرك بومهم مؤسسسى عثمانلى حياتنده ناصل برتكامله معروض قالىدى ؟ ايشته بر بيغين تاريخى وادى مسئله لركه شمى به قدر تدقيق ايدمك شوبله دورسون حتى موجوديتلر بيله دوشونوله مشدر .

اسكى تاريخى وثيقه لر آراسنده ملي حياتك بوداخلى وصمبى جبهه لرني كوستره جك شيلر عادتاً مفقود دينه جك قدر نادر بولونديفندن بو طرز بر تدقيقك مشكلاتى بك صرحددر . حتى «ژورژياقوب» و «قونوش» كى اوروپا مستشرقلرى ، «مداحله» حقدنه نشر ايتدكلى بعض رساله لرده بونك تكامل تاريخيسى دكل آنجاق بوكونكى حالى تهريخ وازايله چالشمشلددر . ايشته علم عالنده كى بووشاقى دولدوره قى واسكى عثمانلى حيات ادببسنك كوچوك بر كوشه سنى توبرايمك مقصديه ، بومسئله حقدنه سنه لردن برى اجرا ايتدكمز تدقيقاتك خلاصه سنى درت يش مقاله ده قارلمرضه تقديم ايتك ايتبورز . مداحلك ابتدا عرب وعجملرده صوكر اسكى تورك حياتنده ناصل برنجلى به مظهر اولدئنى قيصه جه آكلاندقدن صوكر ، اسكى عثمانلي پرده بونك نه كى صفحه لردن كچديكى ونه كى معروف شخصيتلر ايتدديكى . انزده كى وثيقه لرك كفاى نسيبنده - ايشاحه چالشمه جفز . شمدبلك بر جوق نقطه لرده اكسيك وكفايتسز اولسه بيله بوكوچوك وابتدائى تدقيقك مستقبل تدبعات ايجون صاعلام بر اساس تشكيل ايده بيله چككى ظن وغمى ايديبورم .

عرب وعجملرده «قصاصى» لر

بزم مؤخرأ «مداح» ديدكمز خلقى حكايه . جيلريه عربلر «قصاص» وعجمار ينه عين معنائه اولارق «قصه خوان» درلوكه ، بوتعبير عرض لرحه توركار آراسنده ده ياشامشدر . عربلرك اسلاميبتدن اولكى حياتلرى تدقيق ايديله جك اولورسه ، يدوبلك عالنده شاعرلرك «قصاص» وظيفه سنى ده يادقلىرى بك ابى آكلانمشيلير . معماييه بونلرك خارچنده ، بدوباره بين ، موسوى ، عجم عننه لرني آكلان تان برطاقم آدملرده بوق دكلى . ننه كيم اللهى وناقى تاريخيه ، «حضرت عمر» دن اوچ بطن صوكر «قصاص» عنوانى آلننده برطاقم سواقى حكايه جيلرينك موجوديتنى بيلاه برييور . بونلر خلفك خوشنه كينمك ايجون بالخاصه موضوعات قرآنيه فى آلازق ، كندى ذوق وهوسلرينه كوره اوكايين وموسوى عننه لرني قاريدبريورلردى . ايشته بو صورتاه ، اسلاميتى متعاقب اسكى جاهليه موضوعلرينه دى بر جوق منقبه لراضام ايتديكى كى ، ايران وهندمحصولات مدنیه سيلاه ناسدن صوكراده

اكانجهلى قصه لر آكلانه قى حكمدارى اكلندبرمكه مكلف برطاقم آداملر ، نديمار واردى . فقط بونلرك وظيفه سى بالسكر حكايه لر نقتاندى عبارت قالمزدى . اكرتريته يوكسك بر تربيه ادبيه آلمش ، معلوماتى وذكى كيمسه لردن مراب اولان بوسراى حكايه جيلرى ، حكمدارك ذوق مزاجنه كوره ، مقلدلك ايتكه ده مجبورديلر . امويلر زماننده بيشن «اشعب» ايله «رشيد» ك معاصرى «شاملى حسن» بونلرك لك مشهورلردنددر . خليفه لرك عشرت مجاسلرده بونلر آقى ومانتون قياقتريته كيره ررك بويونلرينه چاكرك ، چينغرافلر طافارلر ، عقلا كليه جك هر توريو مسخره قلردن چكمنزلردى . «وليد» ك نديملردن اولان «اشعب» جوق معلوماتى ، ذكى ، قوتلى برحافظه به مالك ، فقط ياره حرصيله هر تدلى قبول ايده جك طيننده بر مخلوقدى . كذلك عباسى خليفه سى «متوكل» ندينى «ابوالعبر» له اكلانك ايجون او قى صوبه بو وارلار ، منجبقه قيووب فيرلاندردى . حالبوكه «ابوالعبر» ، كنديسسيه معاصر اولان «ابوتام» ويا «بخترى» قدرتنده اولماقوله برابر متوسط بر شاعردى ؛ كولو بچ حكايه لرى ، تحف سوزلرينه زماننده بويوك بر شهرت قازانمشدى . ايشته بغداد خليفه لرنيك واونلرى هر خصوصه مقتدا بيلين سائر اسلام حكمدارلرينك سرايلارى بو جنس دالفا ووقلر ، نديملره دولدئنى ايجون ، اونلرى تقليدا اسلام عالملك هر طرفنده ، بويوك مدنيت مركزلرئنده مقلدلك ايدن قصه خوانلر ايتشمه كه باشلادى وبونلر آرز زمانده چوغالدى . بو «مقلد قصه خوان» لر حكايه لرى ساده جه آكلانمقله اكلنا ايتبورلر ، آكلاندقلى آدامارك حتى حيوانلرك تقليد لرني ده يايبورلردى ؛ ابى بزم صوك زمانلرده بيشن مداحلر صر كى .

توركارلرده «اوزان» لر

طبقي عربلرك جاهليه ادببائلى كى ، توركارلر اسلاميبتدن اولكى قوى ادببائلى ده تاماً كندى روحلردن قوپنه ايدى . اللرنده «قوپوز» دين ساز اولدئنى حالده ديار ديار دولاشان و اسلاميبتدن ابى صوكر «عاشق» آدئنى آلان بو اوزانلر ، اسكى منقبه سى قهرمانلرك مثلا «اوغوز خان» ك قهرمانلق خاطره لرني ترم ايدنلردى . مثلا اوغوز توركارنيك قهرمانلق حكايه لرى ، «دده قورقوت» آدى منقبه سى بر «اوزان» ه اسناد ايديله ررك نسلدن نسله نقل ايديبورز ، اونوتولمايوردى . اسلاميبتك توركار آراسنده نعم وانشارندن صوكر ، خلق آراسنده داهانه كى موضوعلرك باشامه باشلادئنى كله جك مقاله صر ده ايضاح ايده چكمن جهناه ، شمدبلك «اوزان» لرك اسلاميبتدن اول عرب وعجملرده كى «قصاص» - قصه خوان » وظيفه سنى كوردكلى سويابه مكله اكلنا ايدم .

كورسبلى زاده محمد نواز

دارالفنون «تورك ادببائى تاريخى» مدرسى

نقابی اسپینده - ایضاچه جاایشه چوین . سمد بلک
برجوق نقطه لرده اکسیک و کفایت سمر اولسه بیله
بوکوجوک وایتدائی تدقیقک مستقبل تبعات ایچون
صاعلام براساس تشکیل ایده بیله چکئی ظن و تئی
ایدیورم .

عرب و عجم لرده « قصاص » لر

بزم مؤخرآ « مداح » دیدیکمز خلق حکایه .
جیلرینه عربلر « قصاص » و عجمارینه عین مهنايه
اولارق « قصه خوان » دبرلرکه ، بوتعبیر عصر لرجه
تورکلر آراسندهده باشامشدر . عربلرک اسلامیتدن
اولکی حیساتلری تدقیق ایده بیلرک اولورسه ،
بدویلک عالنده شاعرلرک « قصاص » وظیفه سنی ده
یاندقلری پک ابی آکلا شیلیر . مع مافیله . بونلرک
خارجنده ، بدویاره یین ، موسوی ، عجم
عنتنه لرئی آکلانان برطاقم آدم لرده یوق دکلمدی .
شکیم الدهک و نائق تاریخیه ، « حضرت عمر » دن
اوچ بطن صوکرآ « قصاص » عنوانی آلتنده
برطاقم سوقاق حکایه جیلرینک موجودیتی بیلدیریور .
بونلر خلقک خوشنه کیتمک ایچون بالخاصه موضوعات
قرآنیه فی آلاق ، کندی ذوق وهوسلرینه کوره
اوکاین و موسوی عنتنه لرئی قاریشدیریورلردی .
ایشنه بو صورتله ، اسلامی متعاقب اسکی جاهلیه
موضوعلرینه دبی برجوق منقبه لر انضمام ایتمدیکی کئی
ایران و هند معصولات مدنیه سیله تاسدن صوکر آده
« بیک برکیجه حکایه لری » کئی هند و ایران
منقبه لری ده انتقال ایتمدی . آرتیق مختلف تاسلر
وبرتکامل داخلی نتیجه سی اولارق برقات دها
کنیشله . مش اولان عرب ادبیاتی ، بر طرفدن حکمدار
سرایلرینه مخصوص « مقامه » لر وجوده کتیر برکن ،
خلق ده دها بسط دینی - قهرمانانه حکایه لری ،
بیک برکیجه موضوعلرئی دیکله مکله اکتفا ایدیور ،
حضرت علی و حمزه کئی اسلای قهرمانلرک یاننده
ملی عرب و عجم قهرمانلرینک خاطره سنی اونوتما یوردی .
عرب حرثیک یاییلمش اولدینی ملکتلرده ، شمالی
آفریقا ، سوریه ، عراق ساحل لرنده بو موضوعلر
حالا خلق آراسنده کمال لذتله اوقونقمده در .

اسکی وقوتلی برمدنیته صاحب اولان ساسانلرک
ایرانی ، شدتلی اسلام استیلای آلتنده ماضی به
عائد برجوق خاطره لرئی غیب ایشش اولغله برابر ،
ملی عنتنه سنی پک ابی صافلا یه بیلیمشدی . « ابن المقفع » ک
قسماً عربجه به ترجمه ایتمدیکی « دانشور نامه ، برزد نامه ،
رستم نامه ، ... » کئی اسکی ایران سلاله لرینه عائد
خاطره لری صافلایان اثرلر ، اصلاحی قبول ایدن خلق
آراسنده بیله عادتاً ایم دینی بر حرمته مالکدی .
« فردوسی » کند یسندن اول کان برطاقم ملیت پرور
شاعرلرک تشبث ایدوب بر تورلو موفقی اولامادقلری
بر تشبثی موفقیته باشه چیقاردقندن صوکرآ ، بوتون
ایران عصر لردن بری حس ایتمدیکی ملی بر احتیاجک
تطمین ایده بیلکی کوردی . مختلف قدرته برجوق
شاعر و ناولر بونک تأثیری آلتنده قالدیلر ، اساس
اعتباریله « شهنامه » دن یعنی ملی ایران عنتنه سندن
چیقیش برجوق نامه لر ایرانی دولده وردی . بونلری
و بالخاصه « شهنامه » یی خلق اجتماعلرنده اوقویان
برطاقم آدم لرده پیدا اولدی . میدانلره کرسی
قویورق اطرافنه طویلادینی آدم لره بو جنسندن
برطاقم حکایه لر اوقویان ، آکلانان بو « قصه خوان » لر
کیت کیده دها چوغالیدی . اصل شاعر لر بو کئی
« قصه خوان » لره اهمیت و برمه مکله ، حتی اولره
قارشی غلبیدار بر وضعیت آلتله برابر ، خلقک
طبیعی بر احتیاجی تطمین ایدن یوانسانلر هر طرفده
مظهر رغبت اولورلر ، حتی بونلر آراسنده
بوکسک بر تحصیل کورمش اولانلر سرایلره قدر
تکیریورلردی .

اساساً ، ابتدا عرب خلیفه لرینک ، صوکرآ
اوللری تقابلاً بئاش اسلام حکمدار لرینک سرایلر نه

اسلامیتدن اولکی قوی ادبیاتلری ده تامماً کنددی
و جزلردن قویه ایدی . اللرنده « فوپوز » دین
ساز اولدینی حالده دیار دیار دولاشان و اسلامیتدن
ابن صوکرآ « عاشق » آدینی آلان بو اوزانلر ،
اسکی منقبه وی قهرمانلرک مثلاً « اوغوز خان » ک
قهرمانلق خاطره لرئی ترنم ایدرلردی . مثلاً اوغوز
تورکلرینک قهرمانلق حکایه لری ، « دده قورقوت »
آدی منقبه وی بر « اوزان » ه اسناد ایده بیلرک
نسلدن نسله نقل ایدیور ، اونوتما یوردی . اسلامیتک
تورکلر آراسنده تعیم و انتشاردن صوکرآ ، خلق
آراسنده دها نه کئی موضوعلرک باشامعه باشلادی
کله چک مقاله سنده ایضاح ایده حکم جهنمه ، شمد بلک
« اوزان » لرک اسلامیتدن اول عرب و عجم لرده کئی
« قصاص - قصه خوان » وظیفه سنی کوردکارینی
سویله مکله اکتفا ایده لم .

کوسیبی زاده محمد نواز

دارالفنون « تورک ادبیات تاریخی » مدرسی

کتابت آردو ربه تور کله دار نسیات *

۱۹۲۱ سنه سی ، تورک تاریخ ولسانیات عانده علمی ترقیات اعتبارا ربه ، بوش کیمش بر بیل ضایلا ماژ ، جهان حربینک حیات عمومی ده تولده ائدیکی صارصیتیلر ، اقتصادی بحرانلر ، سیاسی کورونلور هنوزکون بولمندن پک اوزاق اولدییی حالده ، علما و متفکرین اسکي مساعی علمیه لرجه یاواش یاواش تنظیمه چالیشقده و بومادیت عصرینک فی نهایی مشکلاته رغماً علم مفکوره سی سون دورمه سکده درلر . بونون آوروده ک هر هانکی علمی بر جموعه فی ، هانکی بر جمعیت علمیه فی ترقیق ایدمک اولورسه کز ، پک بونو ک مادی صیتیلر ایدمه بولوندییی در حال کور بیور . سکیز ، اسکیدن مثلا سنوی آئی نسنه چیقاران جموعه لر ، اتیقی اوج درت نسخه چیقاره بیولور ؛ صیفه لر فی آرتلیورلر ، فقط بوک رغماً هیسی استقالدن امید وار اولارک چالیشیورلر . حربک ختامندن بری هرکون بر آزدها قولنه ن بوعالی جرنارلر آزده سننده « تور قولوی : تور کت » عنوان عمومی آئنده طورا لانان تور کتک ترقیات ده یاواش یاواش ایلرله سکده در .

۱۹۲۱ سنه سی ، تورک تاریخ ولسانیات عانده علمی ترقیات اعتبارا ربه ، بوش کیمش بر بیل ضایلا ماژ ، جهان حربینک حیات عمومی ده تولده ائدیکی صارصیتیلر ، اقتصادی بحرانلر ، سیاسی کورونلور هنوزکون بولمندن پک اوزاق اولدییی حالده ، علما و متفکرین اسکي مساعی علمیه لرجه یاواش یاواش تنظیمه چالیشقده و بومادیت عصرینک فی نهایی مشکلاته رغماً علم مفکوره سی سون دورمه سکده درلر . بونون آوروده ک هر هانکی علمی بر جموعه فی ، هانکی بر جمعیت علمیه فی ترقیق ایدمک اولورسه کز ، پک بونو ک مادی صیتیلر ایدمه بولوندییی در حال کور بیور . سکیز ، اسکیدن مثلا سنوی آئی نسنه چیقاران جموعه لر ، اتیقی اوج درت نسخه چیقاره بیولور ؛ صیفه لر فی آرتلیورلر ، فقط بوک رغماً هیسی استقالدن امید وار اولارک چالیشیورلر . حربک ختامندن بری هرکون بر آزدها قولنه ن بوعالی جرنارلر آزده سننده « تور قولوی : تور کت » عنوان عمومی آئنده طورا لانان تور کتک ترقیات ده یاواش یاواش ایلرله سکده در .

۱۹۲۱ سنه سی ظرفنده منحصراً تور کتک عانده نشر ایدمه بولونون اوزره ایکی مهم جموعه تاسیس اولوندی . بونارک برنجیمی « بشته ده » چیتغه باشلان « کوروشی چوما » جموعه سیدر . ماجار مستشرقلری ۱۹۰۰ دن سوکرا « کهلنی سنامه » عنوانیله پک مهم بر تور کتک جموعه سی چیقاردیلر کچی ، حرب عمومی آئنده ده یه عین مقصدله « توران » عنوانی بر جموعه نشر ائتاردی . متار کدن سوکرا انتشار ایدمه فی بو جموعه ک برنه « کوروشی چوما » نک چیتغه باشلامه می ، ماجار مستشرقلرینک فعالیت معناده لر نه باشادیلر کچی کوستریور . « بشته دارا افغونی تورک لسانیاتی مدرسی عزیز دوستم پروفوسور « ژول نهمه » ک تحت نظارتنده چیقار بو جموعه ک اوج نسخه سی کوزدن کچیرله چک اولورسه ، ماجار مستشرقلرینک سعینه تقدیر بخوان اولمهی دن کلر ، جنساف تورک شعیرلرینک لسانیات و اتولوزیسته ، تاریخه ، جغرافیاسه عانده پک مهم مقاله لری ، آوروده ک تور کتک نشر یاتی حقتده بیلیوغرافی معلوماتی ، مفید خلاصه لر ا احتوا ایدن و « نهمه » مونتاجی ، زبیتی ، بروفمان کچی تخصصلرک مساوتیله چیقان بو جموعه ، تور کتک ترقیاتیه اوغراشانلر ایچون دایما حراجت ایدیلر چک بر منبهدر . براده ک مقاله لرک اکثریسی آتایچه ، ماجارجه و قسیاده فرانسه جه در . سنه لک آتونی سی یوز غروشدن عبارت اولان بو جموعه ایچون آئنده ک آدره سه حراجت اوله بیلیر : *Budapest, I., Bevezszau. 10. III. 3*

۱۹۲۱ سنه سی ظرفنده منحصراً تور کتک عانده نشر ایدمه بولونون اوزره ایکی مهم جموعه تاسیس اولوندی . بونارک برنجیمی « بشته ده » چیتغه باشلان « کوروشی چوما » جموعه سیدر . ماجار مستشرقلری ۱۹۰۰ دن سوکرا « کهلنی سنامه » عنوانیله پک مهم بر تور کتک جموعه سی چیقاردیلر کچی ، حرب عمومی آئنده ده یه عین مقصدله « توران » عنوانی بر جموعه نشر ائتاردی . متار کدن سوکرا انتشار ایدمه فی بو جموعه ک برنه « کوروشی چوما » نک چیتغه باشلامه می ، ماجار مستشرقلرینک فعالیت معناده لر نه باشادیلر کچی کوستریور . « بشته دارا افغونی تورک لسانیاتی مدرسی عزیز دوستم پروفوسور « ژول نهمه » ک تحت نظارتنده چیقار بو جموعه ک اوج نسخه سی کوزدن کچیرله چک اولورسه ، ماجار مستشرقلرینک سعینه تقدیر بخوان اولمهی دن کلر ، جنساف تورک شعیرلرینک لسانیات و اتولوزیسته ، تاریخه ، جغرافیاسه عانده پک مهم مقاله لری ، آوروده ک تور کتک نشر یاتی حقتده بیلیوغرافی معلوماتی ، مفید خلاصه لر ا احتوا ایدن و « نهمه » مونتاجی ، زبیتی ، بروفمان کچی تخصصلرک مساوتیله چیقان بو جموعه ، تور کتک ترقیاتیه اوغراشانلر ایچون دایما حراجت ایدیلر چک بر منبهدر . براده ک مقاله لرک اکثریسی آتایچه ، ماجارجه و قسیاده فرانسه جه در . سنه لک آتونی سی یوز غروشدن عبارت اولان بو جموعه ایچون آئنده ک آدره سه حراجت اوله بیلیر : *Budapest, I., Bevezszau. 10. III. 3*

کچن سنه تاسیس ایدلمش اولان ایکنچی تور قولوی جموعه سی ده و یا نه دارالغون تورک لسانیات و تاریخی مدرس قاضی دوستم پروفوسور « قره لیس » تاسیس ائتدر . « عثمانی تاریخه عانده ترقیات جموعه سی » نامی آئنده ک بو جموعه سنه ده درت نسخه اولارک انتشار ایدمکدر . انتشار ایدن ایلک اوج نسخه سی ترقیق ایدیلر چک اولورسه ، بونده عثمانی تاریخی ترقیقانده پک بونو ک برونوق اهمیت و برلهدیکی خان کوزره چاریار . ایدمه آتایچه مقاله لر دن باشقه بر چوق تور کتک متنلر ده بولوندییی چیتله عثمانی تاریخه حرافی اولان هر کس ایچون موجب استفاده در . مثلا بو جرفان نسخه لرده ، آستانبول کیتبخانه لرده هر چ تصادف ایدیلر بر « طایف قاروناه می » مندر جدرک ، نک اسکي عثمانی قانون نامه سی اولنی اعتباریله یالکیز مورخان دکن اریاب حقوق ایچون ده فوق العاده هیزر . بونلردن ماعدا نک اسکي عثمانی منابع تاریخیه سه عانده غایت قیمتی مقاله لرله سائر مختلف تیقارده موجوددر . ادبیات فاکولته سی جموعه سنک ائچی نومرو سنده بوک عانده معلومات بولندیی چیتله ده قاضیه قضایانه کیریشموز ؛ یالکیز شوقی سوبوله مکنه اکتفا ایدمه ک تاریخ مدلیسه علاقه دار اولان هر تورک بو جموعه فی مطافاً تعصب ایدمه لیذر .

کچن سنه تاسیس ایدلمش اولان ایکنچی تور قولوی جموعه سی ده و یا نه دارالغون تورک لسانیات و تاریخی مدرس قاضی دوستم پروفوسور « قره لیس » تاسیس ائتدر . « عثمانی تاریخه عانده ترقیات جموعه سی » نامی آئنده ک بو جموعه سنه ده درت نسخه اولارک انتشار ایدمکدر . انتشار ایدن ایلک اوج نسخه سی ترقیق ایدیلر چک اولورسه ، بونده عثمانی تاریخی ترقیقانده پک بونو ک برونوق اهمیت و برلهدیکی خان کوزره چاریار . ایدمه آتایچه مقاله لر دن باشقه بر چوق تور کتک متنلر ده بولوندییی چیتله عثمانی تاریخه حرافی اولان هر کس ایچون موجب استفاده در . مثلا بو جرفان نسخه لرده ، آستانبول کیتبخانه لرده هر چ تصادف ایدیلر بر « طایف قاروناه می » مندر جدرک ، نک اسکي عثمانی قانون نامه سی اولنی اعتباریله یالکیز مورخان دکن اریاب حقوق ایچون ده فوق العاده هیزر . بونلردن ماعدا نک اسکي عثمانی منابع تاریخیه سه عانده غایت قیمتی مقاله لرله سائر مختلف تیقارده موجوددر . ادبیات فاکولته سی جموعه سنک ائچی نومرو سنده بوک عانده معلومات بولندیی چیتله ده قاضیه قضایانه کیریشموز ؛ یالکیز شوقی سوبوله مکنه اکتفا ایدمه ک تاریخ مدلیسه علاقه دار اولان هر تورک بو جموعه فی مطافاً تعصب ایدمه لیذر .

تور کتک عانده ترقیات ایچون استیدن بری ایکی مهم مرکز مساعی اولان « ویا نه » و « بشته نک » بوکو نک عیز مساعد شرایط آئنده دخی اسکي ایمی لر فی غرب ایچه دیکی بو جموعه لر دن پک ای

گورسینلی لاده محمد نوله دارالغون تورک ادبیات تاریخی مدرسی

تور کتک عانده ترقیات ایچون استیدن بری ایکی مهم مرکز مساعی اولان « ویا نه » و « بشته نک » بوکو نک عیز مساعد شرایط آئنده دخی اسکي ایمی لر فی غرب ایچه دیکی بو جموعه لر دن پک ای

مباحث

اسکی عثمانیلردن
اولی حیات

اساساً برامهری اولدیغی ایچون قرون وسطا دین مجازبه لری یان سائرملنلرده اولدیغی کبی تورکان دده دینی حسابات ایله قهرمانلیق حساباتی بربریه مکمل امتزاج وحتی بربری ایتم ایمدیوردی . بو «آلبان» یعنی «قهرمانلر» دورنده پیشین متصوفلرک متنبه لرده بو جهت پک آشکاردر : نخته قیاجلرله کافرله فارشی حرب ایدن ، معینده کی بر آوج صهیبه ایله یوز بیکارله کتیبک دشمن اردولری آزن قله لر آلا ، کفر دیزلرده قلیچ قوتیله اسلامی نهر ایدن بو مجاهد تورک متصوفلرله ، تکیه لرده ساکن وهنجه بر حیات کچره ن عرب ونجم صوفیلری آراسنده بو بونک بر فرق واردر . آلبان دورینک بو «ارنلر ی ، عاشق پاشانک چوق دوغرور تعبیرله «آب آرنلر» دی . بو ایضا حاندن صکره ، بو دوردکی آناطولی ادیبیاتی تشکیک ایله چک بدی عصرلرکندی کندیته آکا شیلرور؛ چونکه بو دینی - قهرمانانه حساباتک احتیاجاتی تطمین ایله چک آرنلرده ، طبیی ، بو ایکی نوع حساباتک یعنی دینی حساباتک جماسی حساباتک ترکیبندن حصوله کلاچکید . حقیقتاً ده اوله اولدی ؛ بو دورحصولاری می برما ، آتش دینی قهرمانلرک یا خود اسلامی برشکیله کرمش ملی قهرمانلرک متنبه لرندن ، آداب دینه یه عائد تعلیمی ماهیتده پرویانا اندا آرنلرندن ، پرازده صوفیانه شعرلردن صرکبدر .

بعد الاسلام نورکارده مباحثک باشمورنغی
تورکان آراسنده اسلامینک لایقینه انکشاف و تفرندن سوکرا ، اسکی «اوزان» لرک ماهرتی برآز دیکشمکه باشلایمورق اسلامی بر شکل آبدی . اولجه متعدد دفعه لر ایضا ایتدی کمز وجهله خلق درویشلری و «عاشقار» ایشته بولردر . بونلر واسطه سیله اسلام عنعنه سنندن بر جوق شیلر تورکان آراسنده انتشار ایتدیکی کبی ، اسکی ملی عنعنهلرده یا و اش یا و اش اسلام رنگنه بو یاغنه باشلادی . تورکانک مسلمان مجملره مناسبی و اسلامی عاداتا اولنر واسطه سیله قبول ایش اولمه لری دولایسیه ، عجم عنعنه لرندن بر جوق شیلر ده تورکان آراسنده برلشدی . بو کون خلق ادیبانزده موجود حکایه و متنبه موضوع لری تحلیلی بر صورتده تدقیق ایله . چک اولورسه ، بونلرک مطلقا شو اوج قادرودن برینه داخل اولدق لری گورو لور :

- ۱ - اسکی تورک عنعنه سنندن منقول موضوعلر
 - ۲ - اسلام عنعنه سنندن منقول موضوعلر
 - ۳ - ایران عنعنه سنندن منقول موضوعلر
- تورک عنعنه سنندن منقول موضوعلرله مثال اولارق ؛ اوغوزلرک « پاشنیز » بویه عائد اولان « دده قورقود » حکایه لرینی کوسستره بیلیز . اساسی اسلام عنعنه سنندن آلان موضوعلرله ونه اوله لر ده « مولد » منظومه سی قیلندن اثرلر ، « حضرت علی » ، « کربلا » واقعه سنه ، « حضرت حمزه » ، « صوکره » « حلاج » قیلندن بونلرک صوفیلره عائد منظوم و منثور کتابلر خاطرله کله . بیلیز . « شهنامه » دن بو قبیل عجم موضوعلرندن تشعب ایدن موضوعلرله کتبیه ، بونلر بدن بره کوزه چاربه چی قدر بار زدر . ینه ایران طریقله انتقال ایدن هند موضوعاری ده بو قسمده صایلا بیلیز .

بوعموی تصنیف بالکنر خلق ادیبانزده شایع موضوعلر ایچون دکل ، فلاسفی ادیبانز ایچون ده قابل تطبیقدر . مع مافیہ تورکان بالکنر کندی عنعنه لرندن منقول موضوعلر ده دکل ، اسلام ایران عنعنه لرندن آلدقاری شیلر اولورنده ده اهمیتی ایشتمز بر جوق تعبدیات و تجدیدات وجوده کتیر مشردر که ؛ هنوز هیچ تدقیق ایله نهمش اولان بومسئله حقیقده بوراده داها فضل تفصیلا کیریشمک معناسیزد . « تورک ادیبیاتی تاریخی » عنوانی عمومی اثر منده ، ادیبانزک تکامل عمومی ایضا ایدرکن بونون بوموضوعلرک زمان صبرایسیه ، بزه ناصل ونه شکارده انتقال ایتدیکی و بو بونک کوچونکه نه کی تحولاته اوغرا دیغی کافی درجه ده تفصیل ایتدک . مثلاً اوغوز تورکاری ساسچوقیار زماننده آناطولی استیلاسنه حاضر لاندق لری وقت ، اولنلرک آراننده « بطال غازی » حکایه لری کبی جنکاورانه داستانلر ، حضرت « علی » نک و حضرت « حمزه » نک قهرمانلرینه عائد اثرلر ، « فتوح الشام » ترجمه سی ، « رستم » حکایه لری قیلندن شیلر شبهه سنز شایع بولویوردی . بالکنر بو دورلره دکل ، حتی عثمانیلرک ایلیک تأسس زمانلرینه عائد وثیقہ لر مینانده بنیه ، اود دورلده حسابات دینه و حسابات جنکاورانه تک ناصل امتزاج ایتدیکی ، و تصوف جریانلرکده محیطک بوتأثیرینه تابع اولارق نه کی شخصیتلر پیشدر بر دیکی کوسترن پارچه لیک چوقدر .

وقیله ایضا ایشتمز اولدیفمز وجهله ، اوئشاده آناطولی تورکانرند باشلیجه دینی حساباتله قهرمانلیق حساباتی غلبانده ایدی ؛ اکثریتله تصوفی شکلک آلتنده نهجی ایدن بو دینی حسابات ، آناطولی تورکانرینی تکیه لرده یا خود مسجدرده قایاهرق اجتماعی بنیه نیله اوغرا نه چی برماهیتده اولامازدی ؛ چونکه ، متعدد دفعه لر صلیبک استیلاسی کورن او تهلکینی دائماً در پیش ایدن تورکانر ، آناطولی لیده کی جغرافی وضعینلرینک استزام ایتدیکی اوصاف جنکاورانه ییک اسکیدن بری حائر دیلر . چنک

هجری ۶۰۰-۸۰۰ سنه لری آرسنده وجوده کیش منظوم و منثور اثرلر تدقیق و تحویل ایله چک اولورسه ، بونلرک خان عمومیته بو طرز و ماهیتده شیلر اولدیغی و قسم اعظمک خالقده خطاب ایتدیکی درحال کوزه چاربار . او دورلده اثرلرینی خلقه او قوتهرق بوسورنله بو بونک بر اجر معنوی قازانغی مقصدندن باشقه بر غایه تعقب ایتمن مفکوره چی مؤلر ، خالقک احتیاجات معنوی سنی ، روحی تمایللری نظر اعتباره آله رق اونی تطمینه چالیشیوردی . بو مؤلرک ، شبهه سنز ، اسلام حرب و ادبانه ، عرب ونجم ادیبانلرینک ایجه کلرینه ، علوم شرعییه یه واقف کیمهلر دی ؛ فقط بوندن دولای معرفت فروشلغه قالدی شوق و خلقک آکامه جنی شیلری یازمق بولنه صایجادیلر . صنعت و تصنیع دوشوشجه لری اولنر ایچون پک تالی قالیوردی ، « شید حمزه » ، پوتس امره ، احمد قتیبه « کبی صوفیلردن باشلایمورق « سلطان ولد ، کاشمیری ، عاشق پاشا » کبی شاعرلر ، « خریز » کبی مؤلره ، « حمزه نامه » صاحی « حمزوی » به « سلیمان چابقی » یالغ ... قدر بوتون او دورلره منسوب ارباب فکر و قلده بونایل غایت بار زدر .

آناطولی بکاریشک دائره لرده هنوز اسکی تورک « اوزان » لرینه تصادق اولوندی . بو دورلره ، خلق آراسنده قصه خوانلیق وظیفه سنی کورن کیمسه لر الیه واردی . و بونلر یوقاریده ذکر ایتدی کمز ماهیتده اثرلری خلق جیللرند او قوتله مکلف ایدیلر . المزدکی وثائقه نظراً ، هر حالده هجری سکونچی عصرده « اوزان » لردن آیری بر « قصه خوان » لر زمه سنک تشکیک ایتدیکی ادعا اولونه بیلیز . سر ایله رده بولونمه سی پک طبیی اولان بو « قصه خوان » لر مجباً - عباسیلر ده اولدیغی کبی - مقاله لیکه یاببورلریمدی ؟ بونلر بالبداهه حکایه لر او بدورهرق نقل ایشکلی مکلف ایدیلر ، یوقسه باشقا مؤلفلر طرفندن یازیلش اثرلری یوقورلردی ؛ « قصه خوان » لر یوقاریده ذکر ایتدی کمز اسکی موضوعلرینک باشقا ییکی و عجل موضوعلره دائر حکایه لرده ابداع ایدیلورلریمدی ؟ ایشته کلاچک مقاله مرده « قصه خوانلر » ک ادیبانزده کی موقعندن بحث ایدرکن بو سؤالره - المزدکی وثائقک مساعدده سی دائره سنده - جواب ویرمه ک چالیشمور .

کوسیبلی ناده محمد قزاق
دارالفنون « تورک ادیبیاتی تاریخی » مددی

اسکی عثمانیلمده
اولی میات

قصه خوانلر - مداحلر

مداحلر
۳

مجملرده کی «قصه خوان» تعبری پک اسکلی زمانلردن بری تورکلر آره سنده استعمال اولونمش، حتی بو عامیانه صنعتی خوش کورمه یین «کزیده لر» آره سنده «قصه خوان حکایه سی» قصه خوان مجلسی» کبی صریفانه تعبیرلرده تعمیم ایتشدلر . «قصه خوانلر» ک خلق مجلسلرلنده اوقودقلری ویا نقل ایتدکلری حکایه لر «حزیه نامه، عنترنامه، اسکندرنامه، ساجان نامه، رستم نامه» قیبلندن اکثرینه افسانوی وحاسی ماهیتده شیلر اولدیفندن بوکی قهرمانلرک مدحیله مشغول اولان بوقصه خوانلر سکرتیجی عصردن اعتباراً «مداح» لقبی ده وریلمکله باشلامش و یواکی عنوان مترادف اولارق قوللانیلغه باشلامشدر . اون برنجی عصرده کی مداحلر آره سنده ، کندی مسلکلرینک منشأی حقیقده نه کی منقبه لر موجود اولدیفنی «اولیا چلی» بزه آکلانیرور :

[اصناف مداحان سلطان ووزرا و اعیان - سکان عدددر . بوطائمه تخت روانلر اوزرنده اولرنده چوکان ، بللرنده مجموعه لر اولوب فصاحت و بلاغت اوزره قصه خوان اولارق عبور ایدرلر . بولری «صیب روی» درکه حضرت رسالتک مداحلدر . بوذات زمان جهالنده «عنترنامه» اوقوردی . بعده «حزیه نامه» فی تنظیم ایتدیلر . مجرک ایکوز آتمش بر سنه سنده «ابولئالی» بو تألیفه آب و تاب ووروب آتمش جلد ایتدی . مداحلن روم بو آتمش جلدی فهرست آنخاد ایدرک اوجوز آتمش جلد حزیه نامه یا ایشلردر . «صیب روی» حضور نیویده احد ، مک ، بدر ، حنین غزالینی اوقودقجه حضرت رسالت کسب فرح ایدرک صیبیه احسانلر ایدرلردی . «صیب» حقیقده «فردوس الاخبار» ده «اول من یسقی ...» حدیث شریفی روایت بو یورولمشدرکه معناسی قیامت کوننده حوض کوتردن اول صیب روی ایچر دچکدر . یوز اون یاشنده وفات ایتشدر .

قبر سیواس شهرینک جانب شرقیسنده یالچین بر قایا اوزرنده کی آستانه عظیم ایچنده در . حضور نیویده کمرینی حضرت علی باغلامشدر .]

بزه «کزیده» لره مخصوص ادبیات خلق ادیبانندن هنوز لایقوله آیریله دن اول ، خلق آراسنده اوقونغه مخصوص حکایه لر یازان شاعر و مهرلر چوقدی . مثلا «حزیه نامه» صاحبی «حزوی» ، سکرتیجی عصر شعراسندن «یوسف مداح» کبی صنعتکارلر مداحلنی ، قصه خوانانی عیب کورمیورلردی . حالبوکه دو قوزنجی عصرک ایکنجی نصفندن باشلایه رقی یعنی کزیده لره مخصوص مصنع برقلاسیق ادبیات تأسس ایتدکلر سوکرا ، خلفه عائد اولان هرشی کبی «قصه خوانانق» ده هیب کورولمکله و شاعرلر آراسنده بو طرزده شیلر یازانلره اکلنیلیمکله باشلانیدی . «عاشق چلی» نک ، «لطینی» نک ، «حسن چلی» نک تذکره لرلنده بوکا عائد برچوق شیلر موجوددر . مع مافیله بوکا رغماً قصه خوانلر خلق آراسنده بو بوک بر رغبت قازاندقلری کبی ، «نعیا» کبی بعض مؤرخلرده :

«... غزوات و جهاد ایتلرنده حروب اسلافه متعلق مناسقب نقل اولونق و شیرین زبان قصه خوانلر ناسک جمعیتکارلرنده شهنامه وسائر حکایات مشهوره سویله مک ، یالان آکر کرچک ، محرک عرق شجاعتنر دیشلر » مطالعه بیطرفانه سیله

موضوعلره عائد خلق اثرلری استننا ایدیلدیکی حالده - همان زمان هیچ برشی قلامشدر دیه بیلیرم . ایشته بونقظه نظرلر اسکلی «مداح - قصه خوان» لر حقیقده کی معلومات تاریخیه من بک نقصاندر . یالکن شاعر «لامی» ایله معاصر اولان آنقره لی قصه خوان «عوض» ی بیلدیکم کبی ، اون برنجی عصرده کی «بروسه» و «ارضروم» مداحلری حقیقده «اولیا چلی» بزه معلومات ویریور :

[... بروسه نک یتش بش قدر قهوه خانه سی واردر . مطربان خوانندکلن یومیه اوج دفعه حسین بیقره فضلری ایدرلر . هر قهوه خانه ده غزالخوانلر واردرکه انسانی مست ایدرلر . سرچشمه مداحانی «قربان علیس حزه» نامنده بریکانه عصر ایدی . مداح «شریف چلی» شهنامه فردوسی اوقونجه فردوس ملکلرینی حیران ایدردی . قصه خوان «حرشنه محمود» ، «قره فیروز» ، «تیره لی علی بک» ایا سلم تبرداری اوقومده کویا صاحب سیر ویسی ایدیلر . قهوه لرینک اولوسی «اولو جامع» دیننده کی امیر قهوه سیدر . کان اعیان مزین و منقش بر قهوه اولوب محبوب جهان رقاصلری واردر . قهوه «اولو جامع» دیننده اولدیفندن مؤذن «حی علی الصلوة» دینجه قهوه ده کیمسه قالماز . هوسی جامعه کیدرلر . بروسه اهالیسی غایت مصلیدر . قهوه لری برر مکتب عرفاندر . شرفیلر قهوه سی ، سردار قهوه سی ، جین مؤذن قهوه سی مشهورلریدر .]

[... ارضرومده ارباب معارفک اکلنجه سی مداح حزه باصفا «قصاب قورد» ، شب باز و خیالباز «قندیللی اوغلی» ، دیار بکرلی یحیی شاگردی خواننده ویسی چلی اک مشهور اهل معرفت لیدر .]

کذلک «اولیا چلی» ملاطیبه ده «بیکر باشی» مسیره سندن بحث ایدرلرکن ، «قصه خوان - مداح» لرک بو مسیره حیانتده ده بر موقع مهم اشغال ایتدکلرینی کوستیریور . «مداح - قصه خوان» لر آراسنده ، یالکن ، پادشاهلره ندعاک ایتدکلرندن یا خود صنف علمادن یتشم کارندن ویا فلاسیق شاعرلر آراسنده موقع قازاندقلرندن دولانی آدلری اونوتولمیش برطاقلری واردرکه ، مقالات آتیله مرده ایشته اونلردن بحث ایده جکیز .

کیر سبیلی زاده محمد قزاد
دارالفنون «تورک ادبیاتی تاریخی» مدرسی

آناطولی خبرلری

بر قیمتدار اولونک راسمه دفننده

بو بوک مات مجلسی اعضاسندن یوسف عزت باشانک راسمه تدفیننده سابق داخلیه وکیلر رأوت باشا برناطق ایراد ایدرلرک :

«ایها الاخوان ! قانون حیات سیرینی تعقیب ایدرسه شمدی اولوم صره سی نمدر . یوسف عزت ! سن آرتق الهیک حضورنده ، عدالت مطلقه نک حضور ندیسنک ، سن آتدق ایلرک ...»

بر قایا اورزنده فی استانه عظیم ایچنده در حضور نبویه کمری حضرت علی باغلامشدر . [

بزده « کزیده » لره مخصوص ادبیات خاق ادبیاتندن هنوز لایقله آیرله دن اول ، خلق آراسنده اوقونغه مخصوص حکایه لر یازان شاعر و محرر لر چوقدی . مثلا « حمزه نامه » صاحبی « حمزوی » ، سکزنجی عصر شعر اسندن « یوسف مداح » کبی صنعتکار لر مداحی ، قصه خوانلی عیب کور میورلردی . حالبوکه دوقوزنجی عصرک ایکنجی نصفدن باشلا بوق یعنی کزیده لره مخصوص مصنع بر فلاسلیق ادبیات تأسس ایندکدن سوکرا ، خلفه عائد اولان هرشی کبی « قصه خواناق » ده هیب کورولیکه وشاعر لر آراسنده بو طرزده شیلر یازانلره اکلانیله که باشلانیدی . « عاشق چاپی » نک ، « لطیفی » نک ، « حسن چاپی » نک تذکره لرنده بوکا عائد برچوق شیلر موجوددر . معمایه بوکا رغماً قصه خوانلر خلق آراسنده بو بوک بر رغبت قازاندقلری کبی ، « نعیا » کبی بعض مؤرخلرده : « ... غزوات وجهاد انالرنده حر و با اسلافه متعلق مناسقب نقل اولونق وشیرین زبان قصه خوانلر ناسک جمعیتکاهلرنده شبنامه وسائر حکایات مشهوره سویله مک ، یالان اگر کرچک ، محرک عرق شجاعتر دیشلر « مطالعه بیطرفانه سیله بوتلرک خدمت و قیمتی اعترافدن چکینه مشلردر . گنلهک « رساله تعریفات » صاحبی « فغیری » ده :

بیور میسک نه در عالمه مداح
بری برله خاتی ایده اصلاح
اولا قدی کبی بر استقامت
سوزنده اولابه هرکز سقامت
لطافت سوزلرن درج ایده دام
ظرافت درلرن خرج ایده دام

بیتلرله اولرنده نه کبی اوصاف بولونمه سی لازم کلدیککی آکلتیور .

دوقوزنجی عصر دن اعتباراً عثمانلی مملکتینک هر طرفنده تصادف اولونان و خلقک ادبی احتیاجلری نطلمین ایندن بو « قصه خوان - مداح » لر ، فلاسلیق بر تحصیل کورمه مکله برابر آرزوق بر تربیه ادبیه آناش کیمسه لر دی ؛ بالخاصه عجم ادبیاتندن منقول موضوعلری و اسلام عنعنه سنندن کله حکایه لری ترجیح ایندککاری جهته ، اسکی اوغوز « اوزان » لرینک نقل ایندککاری « اوغوز نامه » قصه لری بو خارجی محسولالر قارشیسنده یاواش یاواش اولونولغه باشلا یور ، معمایه بو بو تونده اورته دن قانقما یورق مثلا « بولی » سوالیسندره کی اوغوز تورکنلری آراسنده دوام ایده بیلوردی . فقط هر نه اولورسه اولسون ، ۹-۱۰ نجی عصرلرک « قصه خوان - مداح » ادبیاتنده ده ، او عصرلرده کی « کزیده لر » ادبیاتیه هم آهنگ اولاراق کوتلی برعجم تأثیری کوزه چاریاز . بوتأثیر یالکنز ادبیاتده ذک ، اودور حیانتک بوتون شعبه لرنده ده عین صورتله موجوددر . آنجاق « آناجی » حکایه سی کبی برطاقم محلی موضوعلرک اسکی عجم و اسلام موضوعلری آراسنه قارشیمغه باشلامه سی ده بینه بو عصرلرده در .

« قصه خوانلر - مداحلر » حقیقده فلاسلیق مؤلفلرک عمومیتله بر حسن تزییف بسله لر دی ندجه سی اولاراق ، خلق شاعرلری حقیقده اولدینی کبی بوللر حقیقده تاریخی معلوماتینک آزددر . حتی خلق شاعرلرینک بعض پارچه لری اسکی عجمه لرده قید اولدینی حالده ، مداح حکایه لرندن - حمزه نامه ، عتر نامه ، اسکندر نامه ، الخ . . . کبی عمومی

بو مسیره حیانتدهده بر موقع مهم اشغال ایندک لری کورستریور . « مداح - قصه خوان » لر آراسنده ، یالکنز ، بادشاهلره ندماک ایندک لرندن یا خود صنف علمادن یتشده کلرندن و یا فلاسلیق شاعر لر آراسنده موقع قازاندقلرن دن دولانی آدلری اوتونولماش برطاقلری و واردرکه ، مقالات آتیه حمزه ایشته اولوندن بحث ایده چکن .

کورسبلی زاده محمد نواد
دارالفنون « تورک ادبیات تاریخی » مدرسی

آناطولی خبرلری

بر قیمتدار اولونک راسمه دفننده

بو بوک مات مجلسی اعضاسندن یوسف عزت باشانک راسمه تدفیننده سابق داخلیه وکیل رأفت باشا برنطق ایراد ایدرک :

« ایها الاخوان ! قانون حیات سیرینی تعقیب ایدرسه شمدی اولوم صره سی بئدر . یوسف عزت ! سن آرتق اللهم حضورنده ، عدالت مطلقه تک حضورنده سک سن آرتق باشا دکلی ، ساده چه یوسف عزت سک . »

دبکدن صکره اسلامک (بودین) دن ؛ طونه کنارلوندن چکیلکه باشلاماسندن ، چتالجه یانلرینه دشمن کلدیکی وقت و صوکره ازمیره یونان چیتدینی زمان یوسف عزت باشانک مجاهدیه آتیلدیغندن ، یوسف عزت باشانک سقاریا حربنده کی خدمتاسندن و دین ملت ایچون فداکارلقلر ایندن هر حومک بر شهید اولدیغندن بحث ایندکدن صکره سوزلرینه شو صورتله نهایت و برمشدر :

« اللهم بوجسور عسکرک قبری اوستنده المناک ایکن ایچنده بولندیمز بو بوک مجاهده ایچون عالی حسارله تکرار عهد و پیمان ایدیوروز . جبهه لرده کی استقلال شهیدلرینه الله رحمت ایتسون . باش قوماندانلندن نقرینه قدر قهرمان اردومزنی الله موقیساتنده بردوام بیورسون . یوسف عزت باشانی ده الله مغفرت ایتسون ! »

بهرلوق دوستمزک تحسیناتی

۱۶ نیسان تاریخنده بیوک ملت مجلسنده یارس محملی فرید بکدن خارجیه وکلانته کان آتیده کی تاغراف اوقونشدر :

موسیویهرلوتیدن مؤخرآ آلتان تاغرافنامه ده قسماً اکتساب عاقبت ایندیکی جهته و رودینه منتظر بولندینی بیله برلسی اوزرینه امر دولتلرینه بالامثال روشفوره عزیمت ایدیله رک مجلس عالی ماینک تحسینات شکر کذاریمی . مشارالیه تبلیغ اولندی . موسیویهرلوق بیوک ملت مجلسینک درعهده ایندیکی وظائف مهمه وطنپروری آره - سنده کنندیسی دوشونوک لطفده بولندیغندن دولانی مجلس عالی به فوق الحد متتدار اولدیغنی ، حیانتک صوکره دملری باشادینی ایچون آرتق مع التأسف سوکیلی تورکیایه خدمت قایلینده اولما دیغنی بو عزم و بیت ، تأثرلرندن اک بو بوکی تشکیل ایندیکی اعاده ایله کرک بیوک مات مجلسینه و کرک رئیس محترمی غازی باشا حضورلرینه تشکر و احترام باشانک ابلاغنی رجا ایله دی .

پارس : محمدر فرید

عبدالیلیرده نقش تاریخنه دائر

دوره ایلمی برعنا

[۱]

فلجانی نقی - ساتقش منفردی - مساولده نقشه موقی - « اهل اول » - ایزدادیلیر برار - عثمانی موقی زاده - هاتر - شبنامه چیلیر معتبرده لمعب و مصور لر - شاعر و نقاش « انی » - فصیحی نك شهر لری و نقاش لری - « حریب افندی » نك « خط و خطاطان » ی - برقی

سارالییه مراجعت و متابعت ایلوب مخالفته جواز کوسستمهلر .

شیمدی به قدر کوزمه ایلدین مختلف منابع تاریخیه ده عثمانی نقاشانی حفته بولمیلدیگمه مالماتک قسم اعظمی اونچی و اون برنجی عصره غایدر . اون ایکنجی عصرده وفات ایلدن معروف نقاشلاردن ، باشلیجه ، مشهور شاعر « فتی » ایله « فصیحی » آدل بر یکجری رسامنی بیلوروز . « فتی » حفته اقدامک بر ایک آئی اولکنی نسخه لر دن برنده مفید بر مقاله انتشار ایتشدی . مع مافیه ، مهم برشاعر اولان « فتی » حفته ادبی و تاریخی منبعله دهاا برچوق مهم معاومات واردرکه ، اولنری ایلمیله یته بو ستورلرده انظار تدقیقه عرض ایتمک ییتدیم . یالکز بوراده شیمدی به قدر ناموشانی هیچ ذکر ایلمیله مش اولان « فصیحی » حفته بران معاومات ویرهم .

« صفائی » نك ویردیگی ایضاحنامه کوره : « نای احمددر . استابولدن ظهور ایتشدی . اوائل حالنده تحصیل معرفت ایلوب درگاه عالی یکجری زهره سندن و ششتاریانک زبده سندن و بدین کویانک کزیده سندن عصرک شعر اسندن برپالوان نامدار اولوب ، اول طوطی فصاحت آرزوی یوسف امید اقبال ایله سیاحت ایلوب مصر قاهره به واروب نیجه زمان ساکن بیت الحزن انزوا اولشدی . جاهله معارفندن غیری رسامنده بی نظیر روزاکر اولقله رقم سیفام قلمی سحر سازدر . آثارندن « اسماء بلاد » نام منظوم تألیفی و « بزم کیوف » نام مصور رساله سی واردی . تصویراتی دخی کنیدی قلمبدر . صفائی نك ایتدیگی بومصور « بزم کیوف » رساله سه تصادف ایلمیله جک اولورسه ، فصیحیک درجه صفتی و اون ایکنجی عصر عثمانی منبیا تورجیلکنک اوصاف عمومی سی حفته آرز چوق بر فکر ایتدیگ قایل اولاجقدر . بو اثرک تحریسی و اون ایکنجی عصر منبیا تورلردن نه کبی بقیله قالمشسه اولنرک تدقیق دوشروندن دوشرویه نقش تاریخیه اوغراشاناره ناه برمشاهه در .

« حبیب افندی » جدا اوزون برسی محصول اولان « خط و خطاطان » نده ، بر طاق عثمانی نقاشلاری نك اسمارنی سبایبور . منبع تصریح ایتدیگی جهته او معاومات نودن آلدیغی نقاشیه بیله میوروز . یالکز « عالی » نك « مناقب هنر - ورا » ندن استفاده ایتدیگی نك قطفی صورته آتلاشیلور . « عالی » دن باشقه منبعله مراجعت ایتدیگی ایسه ، بوسلسله ، مقالته زده بحث ایتدیگم بعض نقاشلرک اوراده ذکر ایلمیله ییتدیم . مع مافیه بوراده اسماری کین برطاق منبعلرک اوراده هیچ اسمی مذکور اولمادیکی ، اوراده اسمی کیوبده بزم حقلرته هیچ بر وثیقه به دسترس اولمامدیغز نقاشلرده بوق دکادر . نك محصلک حیب افندی او تفصیلاتی « مستقم زاده تذکره سی » کبی خطاطره ناه مأخذلردن آلمش اولسون .

« غاستون میژون » نك اسلام صنعتی حفته ک آری کبی فلاسفی عد ایلان کتابلارده عثمانی نقاشانی حفته هیچ معلومه تصادف ایتدیگی « عالی » نك غرض ایضاحلندن باشقا اورته ده استفادیلدی بیله جک تاریخی وثیقه لر بولونه دینی برصبراده ، عثمانی نقاشانی حفته تا سلجوقلر زمانندن اون ایکنجی عصره قدر بولوب عرض ایتدیگم « سلسله و اثنی » نقش تاریخیه اوغراشاناره ایچوق مفید اولور ایتدیمیز . ایلك مقیله حظه عرض و ایضاح ایتدیگم وجهه ، علی العموم اسلام تورک صنایع نسیله سیله دوشروندن دوشرویه متوغل اولنلر ، الهه موجود عثمانی منبیا تورلری اوزرته تدقیقات اجرامی صورته نقش تاریخیمیز آرزچوق تئور ایتدیگمیز . بوسلسله ، مقالات ، ادبیات تاریخیه اوغراشاناره ، نقش تاریخیمیز حفته تصادف ایتدیگم

« اولیا چلی » نك ویردیگی ساتر تفصیلات ، اون برنجی عصرده نقش ذوق نك درجه تعمی و حیاندک اهمیت حفته بزم نك صریح فکرلر ویردیگمیز . مثلا بومیانده فالجقده بیله نقش موقی اولدیغی کوربوز : « عمو باشا » چار شیمسنده بر دکانده ساکن اولوب سلیمان قانوی دورنی ادراک ایتش اولان صلاحی ایتدن « خواجه محمد چلی » کین مقاله ده ذکر ایتدیگم اسلام و عجم پیا اولدیغی نك ، اسکی حکمدارلرک پیغمبرلرک ، هکر و قانا محاربلرنیک اسکی استادلرک امضارلرله صحن و مکمل تصویرلری محوی دفتلرک مالکدی ؛ فال باقدیرمق ایستینلر مراجعت ایتدیجه ، دفتلردن برنی آچار ، و هرنه کابرسه - مثلا جنک وجدال یا خود عیش عشرت صفهلری ، یوسف و دلخا ، لیلی و جنون ، فرهاد و شیرین ، وره و کلاشه کبی - اوکا مناسب یئاری سولاردی . آراهه بر بو صورتلری آلوب حضور یادشاهی به کیندیگی ده اولوردی . مراد رایانک امریله ترتیب ایلان اصناف آیلنده بده بولونمیدی . « اولیا چلی » دیورکه : حالا استابول مقالری ایتدیه بعضیلری بو تصویر فالجسنگ عندیات غزلاری و کونا کون اوضاع و اطوارنی تقلید ایلرکه جدا مضحک کلاملر اولور .

بو اصناف آیلنده آریجه ، « قوماش باصمه جیلری » نقاشان ذر دوزان ، نقاشان یاغلیجان کبی بر طاق صنعتکارلرده بولونمیدی ، و بولردن صوکر « نقاش باشی » شیخ و نقیب و دناییلرله بر لکده سکن قات مهترخانه چالارق کیشدی . نقاش باشینک یا مافاری اون یدی نوع اصنافه بالغ اولوردی .

« اولیا چلی » ده نقش حیات عمومی ده ک اهمیتنه دائر اوراق نك بعض تفصیلات ده اوست کلوروز . مثلا سلطانیه باغجه سنده مراد نك طرفندن یا دبریلان قصر مایوندن بحث ایلرکن : ایتدیمیز نقوش و تصاویر حور ایتدیگ ماهر استادلر ندن نیجه « خارق العاده شیلر اولدیغی سولبور . کدکک طوطی قیشله سنک دریله ناظر بولوک قابیلی تعریف ایلرکن ، اولنده ک نقوش نسیله نك « شاه قوی » به ناه اولماسی احتمالی سولبور . « بر جاننده بر اسد بر آشوشکار ایتش و بر طرفنده بر زنجیر ایله مقید بر اسد تصویر و واردرکه عبرتآدار . بعض رساملر نقاشا ایلوب شاه قوی رسمیلر ویرلر . بولردن باشقا « منقالتی صولات زاده نقاش بهزاد » ک قله قوسی مولونخانه سی مزارلنده مدفون اولدیغی ، و یکجری جماعتدن اولان بو ذلک عالم و فاضل اولوب « موسیقار : موصفا » چاللقه معروف اولدیغی ایچون « موصفا : منقالتی » لقبی آلدیغی و حتی پشرولری اولدیغی یته عین منبعلر اوکره تیوروز .

اسکی عثمانی شبنامه چیلری حفته الهه موجود معلومات تاریخیه و اوقاف موزه سنده موجود خارق العاده بر « باقی دیوان » نسخه سیله « شجا - عثمانه ، هنرنامه » قینسندن اونچی عصر عثمانی منبیا تورجیلکنک ناه بر طاق محصوللر ، اولیا چیلرک بحث ایتدیگی « نقاشخانه » نك اون برنجی عصر دن اراده موجودی کوسستمیور . مثلا « شبنامه چلی افلاطون » ک تدعیب و تصویرده ده ماهر اولدیغی وثائی تاریخیه دلالتیه ییتدیگم کبی « سلطان محمد ثالث » طرفندن شبنامه چلی « حسن حکی » افندی به ویریلن ۱۰۱۰ تاریخی نسان هایونک سوکنده ک برقیده ، شبنامه چیلر معتبرده مصورلر و مذهب لرک موجودی قطفی بر صورته تأیید ایتکده در : « شبنامه خدمتنده اولان کابیلر و مصورلر و مذهب لر شبنامه هایونته متعلق اولان امورده [*] ماقلی ۸۸۴۲ و ۸۸۴۹ و ۸۸۵۶ و ۸۸۶۳ نومرول نسخه لرده در .

مترق وثیقه لرک بر آراهه طولانی سیله وجود کلدی . تاریخک دیگر شعبه لرله اوغراشانلرده بزم کبی نقش حفته تصادف ایتدیگی وثیقه لری اورته به چقار برلرسه ، نقش تاریخی منبعلرله بولرک بر ندمت ایتش اولورلر .
کوسرینی زاده محمد فواد دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخی مدرسی

عجم مینیا تورجیلری

تاریخچه

۲

ماهر شاگردی جهانگیر در . جهانگیر پیر
سید احمد البریزی ایله . شهور هراتی بهزاده بی
یتیم بر مشدر . بودورک بیوک رساملری میاننده
شاه عباسک سراننده چالشمش اولان هنرلی
(مانی) وارددر . بتون بونلر مینیا تورجیلکک
استاد لریدر . بونلردن مامدا دها بر جوق
اسم لر وارک آیری بر تدقیقه لاقدر .
زمانه زده عجم مینیا تورصنقی انقراض حالنده در .

صورتگران

شاه اسماعیل دورنک رساملری ایچنده ک
طاشخی واکه زیاده شهرت بونشی بهزاده در .
میلادک ۱۰۱۵ سنه سنده هرات ده دوغمش ،
سلطان حسن بک زاده زماننده یاشامش و (شاه
اسماعیل بن حیدر) ک رسمنی یاشدر . ایشنه
ایجه لکی و دوغروانی غیر قابل تقلید بر صورتده
تکمل ایشدر . صنعتکک اک شایان دقت
نونه لری ۸۹۳ تاریخنده سلطان علی به و برلک
اوزره مستقیم زاده طرفنده قلمه آلا و و سوزک
صحنه لری ۹۱۹ ده (شمس لدین محمد افغانی)
طرفنده علاوه ایدیلن بر بوستان نسخه سیدر .
بو استادک صنعتنده اک بارز خصوصیت
اشیالک ماهیت فلسفه سنه نفر ذابلیتی ورنکرده
آکلایش قدر تیدر . بو استادده (چترکی)
عیرالمقول بر شیدر . اثرلرنده درین بر طبیعت
هشق حس اولنور . سمعی و حافظه ک شعر لرندن
الهام آلهرق طبیعتی اولنرک حسنه کوره دچی
بر خشوع ایله ترسم ایدر . قانیه لرک عزون
ایجه لکنی کوانکی بولردده قوشان شاعر
خیال لرینک رقت و هیجانی حس ایشدیر . کچا یاشیر .
بهزاده فخرک مجزون ایشیلری ، آسر
برده لر آراسنده صدراتی پارلانی زائل اولان
کوانکلر ایچنده غائب اولان کونک آبدیلغنی
قوبورنکی ، جیلاق قایلر آراسنده اوزانان
او اولرله قورو دالری ، سیاه بوکسله یاپراقسز
آعاج لرک و یا صارومش چارلر اورته سنده
بوکسلن سیاه اولرک حزنی ترسم و فاده
ایدر .

بهزاده ک ماشلیجه اثرلرنده بری شهور ایلا
و مجنون کوستر لوجه سیدر . بولوحده مجنون
ضیقلامش بدیخت بر انساندر . لیلای خیل
چوکشددر . اطرافلرنده منظره نایبانی ،
مظلم و سحرانگیر اوزانیر . سما پارلاقدر ،
وجوارلرنده بتون مخلوقات بیغت چفت
طوبیلا شلردر . حیوان وضعیلری عیرالمقول
بر تدقیق محسولیدر .

بویکینچی مقاله ک موضوعی اسکی مینیا تورجیلدر .
کهنه بر چکمه اوکنده دیز چوکرک ، صاری بیاض
ویشیل بویله ماتیرلش کوچک فورچه لرله اشعاره رنگلی
بر وجود ویرن ، قیرمزی ، اوزون صاقالی اسکی صور .
تکرلرک کوزلرینک حدقه لرنده درونی بر تلک اشکالی ،
بالور اوزرنده عکسلرکی طاشیلردی . اولنرک صنعتی ،
« حقیقت » دن قاچانلر ایچون بر تلج ایدی . او حقیقت ک
بوکونکی صنعتیزدن البته قاتقات ، دها کوزلدی .

عجم مینیا تورلری - قنده ک مایومات میلادی

اولن اوچنجی عصر دن باشلار . بو عصر دن
اولن سکونچی عصره قدر اوچ بیسوک عجم
رسم مکتبی ، بری برنی ، بلا فاسله تعقیب ایدر
و بونلر ایرانده بش عصر قدر حکم سوزلر
اوچ بیسوک سلاسه تصادف ایدر : موغوللر ،
تیموریلر و صفویلر .

ایرانده ایلک مینیا تورلی کتابلر ترکستان
ایران قانچی آنتنده برلشدیرن موغول حکمداری
(هلاکو) زماننده کورونور . اساساً آسیای
صحرایی ترکلری ، نظری بر ذوق صنعتی
مالکدرلر . اولن اوچنجی عصرده تورک برنسلرند
(قوئیکین) رفات ایچکله برادری (بیلیجه
خاقان) متر فاکه نایبه بر بیسوک معبد انشا
ایتدیرمش رومسده ک دیوارلرنی ، چینه ک جلب
ایدیلن آتی چین صنعتککای رسامله نرین
ایتمشدری . بو وقعه دن آکلایشه جنی اوزره
او صره لوده چین ایله ترکستان آره سنده مناسبت
صتی ایدی . حق موغوللر ایران استیلا
ایتدکرلنده ، اولنرک چینی کابیلر و ترجمانلر
رفاقت ایشدی . بو سببه استیلادن صوکره
همجه ، ترکیه کله دولدی . و عجم صنعتی
چین صنعت دستورلرنی عیسکه باشلادی .
زیرا چیلرلر بو خصوصده ایرانلردن بک جوق
مترقی ایدیلر . بو صورتک ترکستانده و ایرانده
(چین) صنعتی ملهم نقطه اوزون بوستورلی
یشقه بر رسم صنعتی وجود بولدی .

موغوللردورینک مینیا تورلی کتابلری جوق
دکلی . و مینیا تورلی ایجه و دذلی بر مهارت
محصولی دکلی .

تیمور ، ایرانده موغوللردورینک بر افغانی شورش
تنظیم ابتدی و خان شاه (رخ) ک حکومتی ،
عجمستانک ملی آز کوردیکی بر صلح و سکون
دوری اولدی . بتون تیررلر صنعتی سرلردی .
خونخوارانندن بخت اولناج (تیمورلنک) ،
حافظه و نظامینک شعرلرنی لنته اوغوردی .
وارکا عطف اولنان بیض صحیفه لر شرق
ادبیانک شاه اثرلردن صابیلر ، تیرر رسمیده
بک سوردی و بتون عالمانی افرادینک رسملرنی
یابدیره شدی . حقیقی (اولوغ بک) یاخنی
اولان (هرات) شهرنده ایدیلر شاعرلر
و رسامله یاشاردی . زمانه زده انتقال ایدن

صنعتی ترکاری ، فطری بر ذوق صنعتی
مالکدورن اولی او چندی عصرده تورک برنسلرند
(قوتلکین) رفات ایتکلر برادری (بیلیجه
خاقان) مترفایک نامه بر بیوک مبد انشا
ایتدیرش و بومبدک دیوارلری ، جینه جلب
ایدیلن آتی چین صنعتکاری رملره تریزین
ایتکلردی . بو وقته دن آکلاشیه چی اوزره
او صره لوده چین ایلرکستان آره سنه مناسبت
صتی ایدی . حق موغزلر ایرانی استیلا
ایتدکارنده ، اولره چینلی کانبلر و ترجانلر
رفات ایتشدی . بو سیله استیلادن صوکره
هجمه ، برجه کلرله دولدی . وهجم صنعتی
چین صنعت دستورلری نسیکه باشلادی .
زیرا چینلر بو خصوصده ابرانیلردن بک چوق
مترقی ایدیلر . بو صورتلرکستانده و ابرانده
(چین) صنعتی مهم فقط اوزون بوستون
بشق بر رسم صنعتی وجود بولدی .
موغزلر دورینک میناتورلی کتابلری چوق
دکلمی . و میناتورلری ایجه و دفلی بر مهارت
محصولی دکلمی .

تیور ، ابرانده موغزلر دورینک براقه بی شورشی
تنظیم ایتدی و خانی شاه (رخ) حکومتی ،
عجمستانک بی آزر کوردیکی بر صالح و سکون
دوری اولدی . بتون تیزر لر صنعتی سروردی .
خونخوارانیدن بخت اولناج (تیورلنک) ،
حافظه و نظامینک شهرلری لنته او قوردی .
وارکا عطف اولنان بیض صحیفه لر شرق
ادیانک شاه اثرلرندن صابیلر ، تیزر رسمیه
بک سوردی و بتون عاقله سی افرادینک رسملری
یابدیرشدی . حفیدی (اولوغ بک) یاغنی
اولان (هرات) شهرنده ایدیلر شاعرلر
ورساملرله یاشاردی . زمانه زه انتقال ایدن
بر چوق کرانها اثرلرک اوزرنده دلسی
موغزلرک کتبخانه سی بهری وارد .
تیزر دورینک رساملری موغزلر دورینک
دساملرینه قات قات فانی اولغه برابر رسملرند
قوتلی بر چین تأثیر کورونور : دین رسم
اسلوه ، اشخاصده هین یوقاریه چکلمش
کوزلر ، هین البهلر ، هین بلوط (Tchi)
شکلری . تیورلر زمانده سمرقند ، هرات ،
نجا ، خیره شهرلری ده بر رسم کز صنعتی .
تیزر دورینک صوکره کلن صفوریلر تیزر دورینک
عجم مدینتده براقه بی تورک تأثیر ازله ایتکلر
ایچون خلی چالشمشله سه ده موق اوله سامشلردر .
کرتک ، لیکیده و کرتک اردوده بته ایلرک بوسکله
موقلمری اشغال ایتکلده دوام ایدن تورکلرک
معارنندن مستغنی اولغه بر درلو موق اوله .
سامشلردر . صفوی حکمدارلرینک الله مشهوری
(شاه عباس) دورنده تانز ایدن رساملرک
بر چوقی تیوریلر زمانده بر صنعت و مدینت
صنعتی اولان سمرقند و بخارا مکتبلرندن
کلشلردر . بودورده رسم ، بوشاق ، قولای ،
درن و ژردر . حرب و آو صحنه لرنده
حیات و حرکت ، حاکم رساملرنده صیجافق
وصمیمیت ، منظره رساملرنده طبیعت قارش
درین برهش کورونور . چرتکی اوردجه این
وقوتی درک ایلرک بیک غرب استنادلرینک
چرتکی سیله رفات ایده بیلیر . بودورک رسم
مکتبی و سسی استاد (غونج) در . اولک

ایجه لکی و دوغروانی غیر قابل تقلید بر صورتده
تکمل ایتشدر . صنعتیک ایلک شایان دقت
نونه لری ۸۹۳ تاریخنده سلطان ملی بهورلرک
اوزره مستم زاده طرفنده قلعه آلان و صوکره
صحیفه لری ۹۱۹ ده (شمس لدین محمد افغانی)
طرفنده علاوه ایدیلن بر بوستانک نسخه سیدر .
بو استادک صنعتنده ایلک بارز خصوصیت
اشیانک ماهیت ناسفیه سنه نذر ذابلیق و رنگلرک
آکلاش قدر تیزر . بو استاده (چیرکی)
عیرالمقول برشیدر . اثرلنده درین بر طبیعت
هشقی حس اولنور . سمعی و حافظه شمزلرندن
الهام آلهرق طبیعتی اولرک حسنه کورده بی
بر خشوع ایلرک ترسم ایدر . قانیه لرک محزون
ایجه لکنی کولکنلی بولرکده قوشان شاعر
خیالریک رقت و هیجانی حس ایتدیرک چالشمیر .
بهزاده فجرک محزون ایشیق لری ، آمر
پردر آراسته صیقلی بارلانی زائل اولان
کولکلر ایچنده غائب اولان کولک ایدیلن
قورونکلی ، جیلاق قایلر آراسته اوزان
اووالرک قورو دالری ، سیاه بوسکله براقه سز
آچاچلرک و یا صادارمش چارلر اورتیه سنده
بوسکله سیاه اولرک حزنی ترسم وفاده
ایدر .

بهزاده نک ناشلیجه اثرلرنده بری شهر اولیا
و جنوبی کوسترک لوحه سیدر . بولوحه جنوبی
ضعیفلاش بدیخت بر اناسندر . لیلای خلی
چوکشدر . اطرافلرنده منظره نانتی ،
منظم و سحرانگیز اوزانیر . سا یازلا قدر ،
وجوارلرنده بتون مخلوقات بیعت چیت
طویلا شلردر . حیوان وضعی لری عیرالمقول
بر تدقیق محصولیدر .

جهانگیر بهزاده درجه سنده اولمغه برابر
اوکا یا نلاشمش صابیلر بیلیر . اوده سمعینک
کتابی و شمس لدین الحافظک دیوانی ترسم
ایتشدر . جهانگیر بهزاده دن زیاده رسملرینه
کیجه حسنی و بر و اوزان لری اورتولر و سیم
یا بار .

بخاری ، بری معراجی ، دیکری ده - حضرت
بوسفک فرعون زبانی تصور ایکی میناتورک
استادلر صره سنه کیرشدر .
او دورده یا شایان (جای) طبیعتک
قاریشقی منظره لری ، محزون افق لری ، سهار
چیچکلرک زیمش دره لرک صولادینی باغچه لرنده
بوسکلن سیاه سرو لری ، یا برانلری دو کولمش
قشید سیاه آغاچلری هرشیدن چوق سوردی .
بخاریک صنعتی بعضاً چین صنعتی چوق
حاملر لدر .

اولجه ده سولندیکی کی عجم رساملری
چینلرندن بک چوق اسرارک ایتشدر . فقط
موغزلر واسطه سیله چیندن اوکره نیلن یالکن
طرز ترسم دکلمر . ابران ، بغداد و قاهره ده
یا بیلان کافدرله هیچ بر مشابیح اولیان
و چین آتیه لرندن چیمک کافدرلرک استعمالده
بو تأثیر کوستر . (مانع) سلاله سی زمانده
یا شایان چین رساملرینک فولاندینی ترکاری ده
عجم رساملری قوللاشدر .

عثمانیلر ده نقش تاریخنه دائر

۴ [*]

• حال • نك • مناقب هجرون • ندهكى روم مصورلى فصلی - فاتح دورنده ایتالیا تائیری - بایزید ولی دورنده نقش : باباقاش ، اثرلی - اون برنجی هصرده نقش و نقاشی - اولیا چلبیك ویردی ایضاحات - انسان رسم لرله مشغول نقاشلر بونلك موضوع اشتغاللی : اسلام و ایران هنرمندی - نقاشی مولق زاده - تریاکی عثمان چلبی - عباساز پهلوان علی

ادبی، تاریخی منبعلك اونجی عصر نقاشلری حقیقه ویردیكى معلوماته علاوه اولارق، «عالی نك»، یته او دوره قدر كلن عثمانلی نقاشلری حقیقه کی افاده سنی ذکر ایده لم كه، بو خصوصده کی بونون معلومات بر آرایه جمع و تلیق ایلدش اولسون . «عالی»، «مناسب هجرون» نيك «طاشق» مصوران رومیان» قسمنده بروجه آتی معلوماتی ویریبور . بومعلومات، ایلك مقالته زده ویریلن ایضاحاته نسبتله نقصان ایسه ده اونلری بر نقطه نظر دن ایجاه خدمت ایده بیلیر :

[رومی مصورلردن قسطنطنیه فاتحی و غزاة سلاطین عثمانیه نك جلیل المدایحی «سلطان محمدخان» علیه الرحمة والرضوان حرم جنت مكلنده حاصل اولش مصور «سنان بيك» و نديكده تشوونغا بولش ووادیسنده سربلند نقاشان اولش «ماستوری یاولی» نام افرنجینك شاگردیدر . و مزبور «یاولی» دخی «دامیان» نام رسام مهارت نشانك تلیقه مستعدیدر . و مسفور «سنان بيك» شاگردی «شبی زاده احمد بك» دخی واردر ، برسویدر ، شیه یازمه ده نقاشان رومك بهتریدر . وینه برنجی سلطان سلیم خان نورالله مرقده باواریان رومه كتیردیكى حلیولردن «تاج الدین کره بند» و شاگرد پرهزی «نالی» نام نقاش هنرمند و «سلطان سلیمان» جنتمکان اوائلنده كلن «قیخی محمود» نام مصور شهره بند و مذهبلك نادر عصری «استاد حسن مصری» و آنك شاگردلردن مصورلك نازك مصری «استاد ابراهیم چلبی» و «غلامعلی محمد چلبی» و مصور یاك اذعان «استاد عثمان» و کره بندلك اکثرندن پك مزبور شاگردی «محمد بيك» و تلیقه معجب عینی مرقوم عثمانك قانی «علی» و شیه یازانك نادری سابق الذکر «كجال» شاگردی «حسن كفهلی» و بونلردن غیرى سلطان سلیم خان ابن سلیمان خان زماننده ترسانه ریاستیله كاهران و احياناً مجلس شریفلرینه دخوله ذیشان اولان نقاش هنرور «رئیس حیدر» دخی واردر كه نقاش حیدر ديمكده معروف و شیه یازمده نقش و معرفتی موصوف كیمسه ایدی .]

ایش . حتی اسکی سرای قیوسی اوزره اوسحر آثار منقش صاجانی و سرای جدیدده دیوان خانه بایزید خانك قبه لرینی ایشاهین بوذاتدر : نقوش بوقلمون صنعت و حالنی دیار رومده ایلك دفعه كیندیلری شایع ایشددر . بوقصبه ده کی تره سنده آسوده حالدر . حالا قصبه ده آنلك مفروز انلم و قفلیدر «اولیاچلی» ج ۶ ، ص ۱۰۲-۱۰۳ .

اون برنجی عصرده نقاشلك سائر صنعتكارلر كی اصناف تشكیلاتنه تابع اولدقلری و پك جوغاله قیلری بیلوروز . «اولیاچلی»، «اصناف نقاشان جهان» سرلوحه سی آلتنده بونلك تشكیلاتی حقیقه معلومات ویریبور : «بركارخانه» سر نقاشان واردر . آرسلان خانه نك اوست طبقه لرلی قات قات كار كیر بنا حجره لردر كه جیبع نقاشان استادان بو كارخانه ده سا كیندرلر . غیرى برلرده کی دكانلری یوز عدددر . اما خانه لرنده ساكن سرای عالیله نقاشلری جمله بيك نفردر . بو نقاشلرده تخت روان اوزره بابلر و اسكله و فراش خانه نقش ایذوب شاه قولى، ولی جان ، آغا رضا ، صردار ایلك ، بهزاد ، مانی ، فرنك سینور ، جان شاه نام استادلك سحر اعجاز نقش بوقلمون عبرت نمونلرله دكانلرینك درت طرفی تزیین ایذوب اهل معارفه تماشا ایندیره رك كچرلر .

اون برنجی عصرده بونلردن باشقا آیریجه انسان رسم لرله اشتغال ایدين نقاشلرده واردی كه، «اولیاچلی» بونلری «اصناف نقاشان مصوران» نامی آلتنده آیریجه ذكر ایدیور . بو نقاشلر آراسنده شایع بر عتینه یی ، بونلك بالخاصه مشغول اولدقلری موضوعلری و باشلیجه استادلرینی كوسترن شوقفره ، بو اعتبار ایله ، نقش تاریخیم ایچون پك مهمدر :

[اصناف نقاشان مصوران . دكان ۴ ، نفر ۴۰ ؛ بیرونی یوقدر . زیرا صورت یازمق شرعیتمرده ممنوعدر . لیکن حضرت رسالته پناه خیر قالمه سنی فتح ایذوب آندن بر اسد صورتلی سنجاقل غنیمت آلمشدی . مهابت و صلابت ایچون اول اسد صورتلی سنجانلی ابا ایوب انصاری علمدار رسول ایدی ، آكا ویرممشدی . صوكر اوله مهتری طاشیبوب پدری حضورنده كمرینه شد باغلیوب باراقدارلك ییری اولمشدی . قبری باراقدار امام حسین اولدیفندن میدان كر بلاده در . حضرت اول سنجاقلدن غیرى صورته تصویر یازمغه رخصت ویرمه مشدر . اما روم نقاشلری زاده طبلرلندن اولارق شوكت و شهرت دین مبین اسلامه حیران قالارق حضرت «حمزة» باصفا نك «زربین» ایله آثار اوزرنده جنك وجدال ایلدیكى صورتی و «زربین» ی قید و بند ایده رك غالب كلكدیكنی تصویر ایدرلكه كورن ذیروح ظن ایدر . حضرت حمزة باصفا نی ، سعید ، خالد بن ولید ، عبیده الجراح ، . . . وداها برجوق صاحب قرانلری زره و مقفر وجهه وجوشنه مستغرق اولدقلری حالده تصویر ایدرلكه كورن اهل اسلام «امت محمددن صاحقه انل . اومش .» ديه رك مجاهد فوسما الله

اوینجی عصری برافه رق اون برنجی عصرده نقشك ، نقاشلك نه حال آلدیغی آكلامه استرسك ،

اوینجی عصری برافه رق اون برنجی عصرده نقشك ، نقاشلك نه حال آلدیغی آكلامه استرسك ،

ایلیان تاثیراتی التندہ قالدیفنی کوسسریبورہ ، اساساً دو قوزنجی وبالخاصه اونجی عصر لردہ ایران صنعت نقشی اوزرنده عین تأثیراتک موجوداتی بوتون ازباب تدقیق سوبلرلر . « ژانبل به لایینی » نک فاتحہ اولان مناسباتی ده بو نقطه نظری آرزوق تأیید ایدہ بیلرلر . فاتح دوری شاعر لرینک بعض قصیده لرندن - مثلاً احمدباشانک یکی سرای قصیده - سندن - نقاشلغک او دورده کی درجه تعمی وخیالده کی اہمیتی ده استدلال اولونقده در . فی الحقیقہ « نقش » ده قوزائف بر صنعت اولارق آناطولی تورکری آراسندہ ، داها فاتحیدن عصر لرجہ اول انکشاف ایتش ، حیات مدنیہ نک لوازمندن ومعمارینک تمام ضروریہ سندن عد ایدلشدن .

اونجی عصری برافریق اون برنجی عصرده نقشک و نقاشلغک نہ حال آلدیفنی آکلامق ایسترسہ ک ، بو خصوصہ الکشایان دقت معلوماتی ، « اولیا چلی » ده بولوروز . اثرینک قیمت و اہمیتی اعتباریلہ شرق و غربک کندیسیلہ معاصر سیاحلرینہ پک چوق فائق اولان « اولیا چلی » ہر خصوصہ اولدیفنی کی بو مسئلہ حقیقہ دک قیمتلی معلومات ویریور . آتجاج او معلوماتی نقلدن اول ، بویوک سیاحک « بیزیدانی » دوری نقاشلرندن برینہ عائد ویردیکی ایضاحاتی اقتباس ایدہ کم ، شیمدی بہ قدر ہیچ کوزہ چارنماش اولان بو معلومات سایہ سندنہ نقش تاریخمک مجہول برصفحہ سی داها شورایتسون . « اولیا چلی » ، « اختہ پوی » دن « بابا اسکی » بہ کلی ایکن اوغرا دینی قصبہ لر میانندہ بردہ « بابا نقاش » قصبہ سنہ اوغرا بور :

[... بوئی ده عبور ایدوب آئی ساعتہ بابا نقاش قصبہ سنہ کلدک . چتالجه قصبہ سی حکمتہ بابا نقاش سلطان وقتی در . شهری بر بار دینہ واقع اولش اولوب بش بوز عدد کیرہ میت اورتولی معمور خانہ لری وارد . چفتلکاری و بر قورشون اورتولی جامی ، بر مدرسه ، برخان ، برجام ، الی قدر دکان وار . بوخیرات ہپ بایزید خانکدر . « بابا نقاش » سلطان بایزید ولی مصاحبی و اوز بکی الاصل اولوب علم نقشہ کویا مانی و بہزاد [*] ما قیل ۸۸۴۲ و ۸۸۴۹ و ۸۸۵۶ نومرولی نسخہ لردہ در .

ایدی ، آکا ویرمشدی . صوکرا اولدہ ہتری طاشیوب پدری حضورندہ کمرینہ شد باغلیوب بایراقدار لک بیری اولمشدی . قبری بایراقدار امام حسین اولدیفندن میدان کر بلادہ در . حضرت اول سنجاقدن غیری صورتہ تصویر یازمغہ رخست ویرمہ مشدر . اما روم نقاشاری زادہ طبع لرندن اولارق شوکت وشہرت دین مبین اسلامہ حیران قالارق حضرت « حمزہ » باصفا نک « زرین » ایلہ آتلا اوزرنده جنک وجدال ایلدیکی صورتی و « زرین » ی قید و بند ایدہ رک غالب کلدیکی تصویر ایدر لکہ کورن ذیروح ظن ایدر . حضرت حمزہ باصفا نی ، سعید ، خالد بن ولید ، عبیدہ الجراح ، داها برچوق صاحب قرانلری زرہ ومغفر وجبہ وجوشنہ مستغرق اولدقاری حالہ تصویر ایدر لکہ کورن اہل اسلام « امت شمددن صاحب قرانلر وارمش » دہرک مجاہد فی سبیل اللہ اولغہ غیر تکش اولور . شہنامہ فردوسیہ مسطور اولان سلف پہلوانلرندن « سام ، تریمان ، زال ، کشتاسب ، افراسیاب ، بیژن ، منوچہر ، فریدون ، کاوہ » کی آرسلانلری ایلہ تصویر ایدر لکہ کورن ہسپی بربر لرنی حمایتہ مہیا طور بیورلر ظن ایدر . بو مصور لک سرچشمہ سی « متقالی صولاق زادہ » ، « تریاک عثمان چلی » یادشاہلرک سردار ووزرائک روان و بغداد جنک لرنی یازمہ دہ « ولی جان اول » کی ایدی وغیری فنونہ دخی جشید ثانی عصر ایدی [. بووز لرجہ نقاشک کاملاً قیمتلی صنعتکارلر کی تاق اولونہ بہ چنی طبیعیدر . آتجاج نقشک حیات عمومیہ دک اہمیتی و تعمی دولایسیلہ ، الک آشناسنی صنف خانی آراسندہ بیلہ نقش ذوقی او باندینی جہتہ ، او احتیاجی تطمین ایچون علی العادہ بر چوق نقاشلر پتیشمشدی . اولیانک ذکر ایستدیکی ایکی اوج استادہ کلنجہ ، بونلرک تحصیل وتربیہ کورمش حقیقی صنعتکارلر اولدینی روش افادہ دن پک قولای استدلال ایدیلور . بونلرک بعض اثر لرنہ دسترس اولونورسہ ، صنعتلرینک ماہیتی و قیمت صنعتکارانہ لری حقیقہ دوغری و صریح فکدر ایدیلہ چکی طبیعیدر .

کوسریلی زادہ محمد فواد
دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخی مدرسہ سی

مجرم عبدلہ بونانستانہ سوقہ ابدین مسلمانلر
یونانلر لک تحت اشغالندہ بولونان محللر اہالی اسلامیہ سندن اولوب اجتماع عقد ایتلرندن ، قوای ملیہ بہ محبت ومنسویتی صروج افکار وحرکاتی اولمندن ، آناطولی ایلہ مخبرانندہ بولونارندن ، آناطولینک ظفر قطعہ سندن امین بولندق لرنی علناً بیان ایتلرندن ، خانہ لرینک تخریبی صرہ سندنہ حاکمیت ملیہ ، آجیق سوز ، اقدام ، توحید افکار ، ایلری ، وقت ، قرہ کوز ، آقسام غرتہ لرندن متعدد نسخہ لر و احوال محلیہ دائر اشبو غرتہ لره یازنق اوزرہ قلمہ آلمش مسودہ لر بولونسندن طولانی بونانلر طرفسندن مجرم عد ایدیلہ رک یونانستانہ سوق ابدین اولانلرک بولندق لری محللر دن کمال سرعتلہ محکمہ لرینہ امداد ایدیلہ چکاری مسووم اولمشدر .

آقرہ ایلہ مذاکرات خصوصہ زارمی ؟
شہر یزدہ کی یونان قوہیسر لکنک ، دون آقشامکی روجہ غرتہ لردہ انتشار ایدن بر تبلیغ رسمیسندنہ ، استانبولدہ نہ یونان محمل عسکرینک ، نہ محمل سیاسیئنک ونہ دہ باشقہ برداتک آقرہ ایلہ مذاکرات اجراسنی طلب ایتدیکی بیان ایدلکندہ و بنا علیہ اولکی آقشامکی تورکیہ آقسام غرتہ سنک بوبایدہ کی نشریاتی تکذیب اولونقده در .

مقادیلاً مجموع طاشیورلر
یونان باندیرالی (عتکوس) واپورینک ۲۷۸ آغری ۳۴۵ خفیف یارہ لی ۳۴ آغری ۲۸ خفیف خستہ (آسیرو) واپورینک ۲۴۷ آغری ۱۹۸ خفیف یارہ لی ۳۲ آغری ۱۹ خفیف خستہ یونان افریقی ۴۳۴ غیر قابل استعمال تفنگ ۷ ماکنہ لی تفنگ ۳ قاسز کوچک طوی حاملہ مہانہ دن حرکت ایتدیکی خبر ایتشدن .

عثمانیلر ده نقش تاریخنه دائر

تورکده نقش تاریخی و ادبی - اوردناک ایتک برهلمی - تورک صنفی حقدده هونورلوق برهلمی ویریه ییلدی؟
آناتولی تورکلرنک نقش تاریخی - مناقب هروردان - یلدی عصرده آناتولیده قاشق - بو دور میدیلتورکجه
حقدده مقالات عمومی - عثمانی مینیاورچیلکنک ، ایتسه ، عالم مهم بر دیکفه - سروج نقشه - نادر ؟ -
عثمانیلر ده نقش تاریخی عثمانی یازمالار ؟

میلی تاریخیزک هر شبعه سنده اولدی کی نقش تاریخی خصوصنده هونورلوق برتدیق باهام شدور . حالیکه تورکلر آراسنده دا اعلامیتک انتشارندن اول نقاشیلر و هیکلر اشیر اولدی کی کوزل صنعتاره قازمی بو بولک بر اینجاب بولوندی عققدر ، یوندن اوج درت سنه اول « یکی جوغه » ده قبل الاسلام تورک صنفی حقدده اوفاق بر مقاله نشر ایدورک ، صنایع نفیسه تاریخیه اشتغال ایدلرک نظر دفنی بو وادی به جنب ایتک ایسته مشدم . « طوفان » حقدده ، یزده ایچان صنعت محصورلرله اورنه و یوقاری آسیا و آناتولی تورکلرنک خلق صنعت حقدده آرکه تولوزی و اشوغرافی تدقیقاتی ایلرله به چک اولورسه ، تورک صنایع نفیسه سی حقدده یک یکی و یک مهم نتیجه الله ایدله چک عققدر . حتی ، یم قناعتمه کوره ، یوندقیقات پایلامادجه تورک صنعتیه عجم صنعتی آراسنده کی تأثیر فارقینی علمی بر قلمبله تعین ایتک قابل اولامایه جقدر . اسلام مینیاورچیلکی حقدده کی تدقیقاتی جدا پاک مهم اولان « ارمناک یک » ک کینارده فرانسوز صنعت چوجه لرندن برنده انتشار ایدن « هرات مینیاورچیلکی » نه دائر مقاله لر ی چوق شایان دقت اولغاله برابر ، او عصولاری شیمدین عجم صنعتی دائره سنه ادخال ایتک ، اوله طن ایدیورم که بجه و بریش بر حکمدور . قبل الاسلام تورک صنعتی حقدده کی تدقیقات ایلرله دیکه ، بو حکملرک دیکشمه سی احتیاتی یک قوللدر .

مثلاً لر دن که مختلف عناصر صنعتی کندی شخصیلرینه کوره ترکیب و تالیف ایدورک یکی و شخصی بر شکل صنعت یارانق قابلیتند اولان سانجوق تورکلرنک ، یدنجی عصرده ، یزاسن صنعتندن متأثر اولغاله برابر شخصی بر ماهیت اکتساب ایتش نقش عضولاری وجوده کیر دکاری عتیق کیدور . ایتسه « افلاک » مناقب برهلمی و مینیاورچیلکی حقدده بومطالعاتی الهام ایتدی .

عثمانی مینیاورچیلکنک ، سانجوق یولوی عقیبانه کده کیمک و کیمک همتیه انکشاف ایتدیکی حقدده صرح بر معلومه تصدیق ایدمه مک . بالکن « شقایق ترجمه سی » نه مندرج بر قاج سطر ، عثمانی صنعت نقشک اورنه آسیاده تیور و چوقلاری زماننده انکشاف ایدن صنعتدن ایلک دفعه ناضل و کیمک واسطه سبب استفاده ایتدیکی کورستریورک ، نقش تاریخی اعتبارله بولک بولک بر اینجاب واردور . بو ایضاحانه نغلاً شاعر « لامی » ک بولک باغی بر سوهلی « علی » ، تیور استیلامی زماننده بو جهانگیرله برابر مارواه التیره کیتمش ؟ اوراده نقاشیق او کزئش ؟ بولک بر شیرت قازانمش ؟ و اوزون سنه لر دن سوکرا مملکتیه دنه لرنک آناتولیده صنعت نقشک ترقی و نعمته چالیشمش ؟ حتی « سروج نقشه » بلادورنده ایلک دفعه اولورق احداث « ایلدیش .

بو افاده ده کی « سروج نقشه » افاده سی لایزاله آکایلامدم . شقایق ترجمه سنک مطبوع نسخه سنده چوق پاکشایق اولدی « پنهان ، آریجه ، مصرده مطبوع من عربی یاده مراجعت ایتدم . لیکن اوراده ده عینا « سروج نقشه » تعریف اولدم . الله بولون مختلف عربی و فارسی لغت کتابلرینه مراجعت ایتدیمسه ده ، اولر دن ده صرح بر نتیجه سیمارمق ممکن اولمادی . بالکن قاموس ترجمه سنده « نقش یه جای » معنایسنه کان « سمند » و زنده « سروج » کله سنه تصادف ایتدم هر حالده صنایع نفیسه تاریخی مدقاری و ایسان متخصصلاری بر ازمه بقانده بولونور لسه بو « سروج نقشه » ک ما عینی تیوریه موفق اولورلر قناعتمه م .

آناتولی تورکلرنک نقش تاریخی حقدده ، شیمدی به قدر هیچ نظره چارزبان بو ایک کوچولک و شیعه ک بولک بر اینجاب اولدی قنا . عتده م . کله چک مقاله لر ده ، نه فیرو تولوزی سلسله سنه رعایت ایدورک ، شیمدی به قدر اسماری ایشیدیلیمش بر طاق عثمانی رساملری حقدده تاریخی منبعلر ده موجود معلوماتی جمع و تلفیق ایدم چکم . یوه ایلر ده موجود معلوماتیک « مناقب هروردان » ده کی مختصر ایضاحی اکیال وانامه ک زیاده خدمت ایدم چکی اید ایدیورم . بو ایک اسان تاریخی به استفاد ایدن بر ضایع تمید و منحصی ، کتبخانه لر زنده ک نادر و محدوده عثمانی مینیاورچیلکی جمع ایله اولر حقدده صنعت نقشه نظرندن لازم کله تدقیقاتی اجرا ایدرسه ، « عثمانی مینیاورچیلکی » تاریخیک شیمدیله اوله چه تور ایدم چکی شبعه ستردر .

معامیه ، دائما اولدی کی یه نیکر اولدیورمه ، اسکی تورک صنفی و بولکونکی خلق صنعت اولورلر حقدده آرکه تولوزی و اشوغرافی تدقیقاتی اولورلر دن ، تیوریلر و صفویلر دورنده صنعت تاریخیک تخیلیاتی لایقیسه آکادشیمه دن ، تورک مینیاورچیلکی حقدده عمومی و قلمی بر مطالعه بورور تک قابل دکادر . آتیجاق ، بوجامی نقطه نظره اعظمی درجه ده رعایت والله موجود شیعه لر نسیسنده مقابله لر اجرا سنه همت ایلدی ک شرطله ، « عثمانی مینیاورچیلکی » حقدده وجوده کله چک بر اتر ، علم عامی ایچون بولک بر قازانق اولاجتدر قناعتمه م .

کور سبلی زاده محمد فراد
دارالفنون تورک ادبیاتی تاریخی مدرسسی

شرق تورکلرنده کی مینیاورچیلک حقدده اورواده آن چوق تدقیقات پایلیدی حالده ، غرب تورکلرنده یعنی سانجوقلر و عثمانیلر ده نقش تاریخی دائر هان هیچ بر تدقیقه بولونوامشدر . بو مسئله حقدده معلوم اولان بیکانه منبع « عالی » ک « مناقب هروردان » ندن عبارت کیدور .

حالیکه مختلف منابع تاریخیه ده یک تادیر اولغاله برابر ، نقش تاریخی تیور ایدم چک بر قاج مهم تفصیلات موجود در که ، شیمدی به قدر بولر دن هیچ بحث اولونوامشدر . ایتسه یز بومقاله مناره بونی تعقیب ایدم چک بعضی مقالازده بوخوره و هنرفی معلوماتی بر آراه طوبیلامق و ایلر ده عثمانیلرک نقش تاریخی یازمه نسبت ایدم چکاره بولم چه اوفاق بر ایدر بقیه بولونق لیسفوزور .

آناتولی تورکلری آراسنده مینیاورچیلک ده سانجوقلر زماننده بولک بر انکشاف کورستریورک شبعه بزدن ، معاریزه ، هیکلر اشافنده ، طیش و دیر و نیمه ایشیدیلکنده ، صنایع نسجه ده اوقدر خلقی افاده عضولور وجوده کین سلسلوقی تورکلرنک ، مینیاورچیلکده ترقی اتمه لری ایچون هیچ بر سبب موجود دکادر . فی الطریق اولورم خالد تاریخی منبعلر بزه « عین الدوله » لقبی بر نقاشی ووی کله یلدی عصرده بولک بر شهرت قازاندی کی وحی حرم سلطانی « کبر حنون » کله اضرایله « مولانا جیلان الدین زوی » ک متعدد پورتره لر یی یایر ق و مشار ایلیه تقدیم ایلدی کی کورستریورم . بو اوفاقی حاده بزه اولورده نقاشیلرک موجود دینی ، خلق آراسنده رسم یا قدرتی عادتک خوش کورولدی کی وحی مولانا کی بولک بر صوفیک بوندن چکشمه دکی کی آچیلانده در . ممنوعیت نریه ک اسلام اسکالر دنده نقشک ترفیسی منع ایتدیکی حقدده موجود اولان نقطه نظرک ، مختلف عاملر تأثیر یله حیرت فکریه سی یک ای محافظه به موفق اولوش سرباست آناتولی محیطی ایچون جای تطبیق بولا . مبه جفتی یونان ده استدلال ایدم ییلر ز . یونقاشک آناتولی بر خرسستیان اولماسی احتیال قوبسی ، حتی اولورده دیکر معروف بر ازمی نقاشیسنک موجودی ، تورکلر دن نقاشی باشمه دکی کی سزایح : چونکه یه اوزمانده نقاشی لقبیه معروف « شیخ بدرالدین یاواش » آدی بر اولورکه وجود دینی ده ییلور ز . معامیه ، اگر بودوره خالد آناتولی مینیاورچیلکده تصادف ایدم چک اولورده بونلر ده یزاسن مینیاورچیلکنک تأثیراته تصادف ایدم چکی احتیاتی یک قوللدر . بواجتله و رعماً ، مختلف

عثمانیلر ده نقش تاریخچه دائر

-۲-

مراد ثانی دورده نقاشی : شاعر «صنی» - حیات و شعر لری - عجیب برسه ملی بی تک شاکری دکلمو ؟ - بروسه مکتب نقش - سلیمان قانوی دوری نقاشی : نقاش علی بک ، مقبولی طاهر «جامی» - سلیمان قانوی نقاش پاشایی : تیریز «شاه ولی پدش» - افریق و آنقرای : عاشق بابینک شهیدی - «سروج منته» - تیریزه خانک برهانطار

ادبی منظرلکه بزم بهریدریکی الیاسکی نقاشلار دن بری ، «سلطان مراد ثانی» دورنده شهرت قازانان بروسه لی شاعر «صنی» در «فکر و صنعت» مسئله لرینه ذاتا بو بولک بر علاقه کویستریکی جهته زماننده بو بولک بر انکشاف ادبی و فکری حاصل اولان «سلطان مراد» سراسنده کی سازشاعر لره برابر «صنی» بده توجه کویستری بوردی . لیکن شاعر لکلک برابر نقاشی نده شخصنده جمع ایدن «صنی» به فارشی دیگر شاعر لری بو بولک بر خصومت بسایور لردی . بناء علیه «کفر سولیده ی» دیبه اوکا اقرا ایشدیلر و چیسه آمردیلر . ایچیه بر زمان حبسده قالان «صنی» ، قاضی مسکری «ملاولی البین» هکمه مشهور شاعر بر بئیرلی احمد باشا تک باباسیدر - بر قصیده گوندردی :

کان بستم کیم بریشاندر بوکون
رحمتکدن کول که بولسه نظام
ماه عیشمدن چین قطع اوله میغ
صرخ بختدین نیجه دور اوله دام
بوکدی سروقدن بدن بلا
طوندی ماه دوام غمدن غم
هر نه بد فعل ایتمم ایسه عاقبت
آندی بندن طالع بد انتقام
گاه آتش وش برم بسیار خوب
گاه حبس اولدی بکا جای وقام
بولک اوزرنه «ملا ولی الدین» مسئله لری تحقیق ایتدی : بو بولک سزادینک اثر حمید اولدییقی آنقرای شاعرلی حبسدن قوز ناردی . «تنبی» بک ، «تحریف و نازک بر مزاجه مالک اولان «صنی» تک زمان مسئله لرینه دیبانه یق ، قور تولدقن فلک آژ زمان سوکرا وفات ایشدیکلی و ادرنده معدون اولدییقی سولایور ، و شاعر لکی حفته : «قصائدی لطیف و دلایدر و غریبانلی خوش ایشده و بی نظیر و دیوانی مشهور و ایتیق اهل آراسته مده کوردر» مطالعه سنی بو رو تکدن سوکرا شو ایکی بیقی نقل ایبیور :
و عدده سنه اول جفا کارلک نیجه آلدانه م
کیم بیبنله زمین و آسمانی دتره در
کولکسی جانبا غدا دن آه کیم دوندورمه دلک
یادم آتک کچی سیل اولدی که حرمس دیره در
«لطیف» ، بروسه لی اولدییقی و «سلطان محمد» ماد جاردن بولنمدی سولایه دکن سوکرا :
«... اما تشبیه اشعار و رسام نظم ایدان دکلی ایدی . ایضا عری نقوش خیال ایدن صیاف و ساده و رنگ بکدن بیاض و کشاده در . بو معط آتکندر :
«سید لکن هر شعر یاده نشان اصار لرم
بیایم آخر بو سودالوده جان اصار لرم»
افاده سیله ، قیمت شاعر اله سنی حفته تشبیه کار بر مطالعه ده بولویور .

ادبی منبعل بزم «شاعر قوری» تک اندلیسی «نقاش علی بک» دن باشقا ، «سلیمان قانوی» دورنده شهرت قازانان بعضی نقاشی لری طاییتور . بونلردن بریسی او دورده ارتحال ایدن مقبولی «جامی» در . «علم خطوطده یاقوت ثانی و فن نشده مانده مان اولان «بو شاعرک» دامن وغندرا» مشویسی ده وارد :

خسته در کول کل رخسار لک ایلر آرزو
تشنه در لعل شکر کفتار لک ایلر آرزو
میران اودیبه دونه دل کباب اولور
کوزیانی قطره قطره چکیده شراب اولور
کچی باز چهر لری مده کر لوده و بعضی اسکی جمعه لرده ماه کوردر بر معنای بوتون بودور نقاشی لری آراسته بالخاصه «تیریزلی پناهی» نظر ده قی جلوه شایاندز :

«نقاش شاه قولی» نامیه معروف اولان و شعر لرنده «پناهی» شخص ایدن بو بولک صنعتکار ، بازرگان ، زماننده تیریزدن آماسیه به کارلک شهزاده سلطان احمد انساب ایشن و سلیمان قانوی زماننده «نقاش پناهی» تعین ایدیک سورایه مظهر تقدیر و توفیق اولمشدر . «عاشق جامی» بولک حفته اوقیز قیبر ابر صرف ایبیور که اونچی عصرده عتالی نورکاری آراسته «شاه ولی» بک نه قدر شهرت قازانددی و نقاشی لری موضوعی آنقرای بیخون ، او سولایری عیا نقل ایبیور :
«نقاشنده ثانی عالی وزیرین رومه مان زمان ایدی . بلکه مانی بولک بنده فرمان ایدی . عت اصل نقش یازسه غریب هشت بیت اولور . کفارده رسم ایدیکلی تیلو فرینک شکندن ارژنک چینی و استاد فرکی حیدان غرق بان عرق اولوب طرح ایتدیکی بهاری رشیک ورد بهیست اولور و یازدین بک بهار ایله موسم شنه ده فصل ارد بهیست اولور . چرخ برانجه انکهنش اور ایدن فتونه ، ایجان تیلکو ک کاسه لایور دندن برکونه در . دواتی ظلماتی مدادی آب حیازنر که یازدین مای تازه جان بولوب دریا بده جان آناردی . و یا خود حلقه انکهنش شیکه مای مایوب جان قورتر معجون دریای عیان بک قاپاردی . عذار یازسه دخی ایدن ترخی رنگ اولوردی . زلف نکاز یازسه بنفشه بویت اکوب قاپردی . مصور لکنده بهزاد آکا کوره تصویره سورت ویز مری . دهان دلیر رسم ایشه خود سرنیه کسه تک نفی ابره مری . ابر یازسه غم باران اولوردی . دنیا یازسه امواج خروشان اولوردی . سروه خود قوسلر قوندرورده . جوبار شیر بر ایله ذکر منله و تودورده . و بالجه کتور نقش قمری ایدی . خدای سنی صنعتدن یازدی بر کار آخین کی قوی ایدی .»
عاشق جامی بونی متعاب اوزرنه بر منظومه ایله یته شاه قیبنک نقاشنده کی صنعتدن مانه نه بحث ایبیور ، و شاعر اولدییقی ده علاوه ایدره ک شو بیقی ذکر ایبیور :
سینه مده کی جراحی ای اشک تازه طورت
کل کی مسافا بر کوزه ک یاد کردید
ایسته بو ایضاحات «شاه قی پناهی» تک اون قی عصرده پیشن لک بو بولک عتالی نقاش اولدییقی و بو بولک بر اختلا ، صفویل دورونک نقاشنده کی خصوصیتلری آدی نورکاری آراستدن غریب نورکارینه نقل ایشدیکلی کویستری بیلر .

گور سینی مراده محمد فتواد
دارالفنون لوزنک ادیبانی تارخی مدرس
هاشم :
کچن هنر کی مقاله مده «سروج منته» دن اینت ایشدیم . عزیز و قاتل بر آرفادام بولک «متنش کورلر» معنا سنه کادیکلی واسکدن تنه اگر اوزرنه بر جوق نقاشلک اینه ایدیکلی و آنطویلده بو عادتک حالا دوام ایشکده اولدییقی

سولایه ، «سروج منته» تک بو معناسی بیخون جهول دکلمی ؛ سیان ، بو بولک بر نقاش باشلجه خصوصتی اولاق «نقشی کورلر» احداث اده سنی غریب کوردریم کچی ، تنه آکرلر اوزرنه نقاشی پایلیدینی عادتندن ده خیرم بو قدی . بناء علیه بونی باشقاسورنده آویل ایتلک اینه مشدم . فقط مادامک نقاشی آکرلر استعمالی ممکنده اسکندن بری شایندر ، بو تعیر بیخون آراتق باشقا بر طرز آویل آرافمه حاجت قایبور . بو خطبارندن دولای غریب آرفادامسه عتالی سیان تنکر ایدرم .

م ف

عثمانیلرده نقش تاریخچه دائر

۱۲۳

اوتتبی عصرده عثمانی نقاشی - شاه قول - نك تاثيرلری - نقشى - شعرلى - نقشى - اوزرنده
مده قول - نك تاثيرلری - نكازى - عثمانلى حيدر نيس - جياى - شعرلى حفته معلومات -
تقاشلدهكى شميرى - سانى قاشى - شعرلى و نقشلى - شاه قول - نك بونك
اوزرنده تاثيرى وارميدى ؟ - اوتتبی عصر دنيايى تقاشلده قولى بر نظر

« نقاش شاه قول » نك تاثيرله اوتتبی عصرده برطاق مهم نقاشلار داها يتشمشدركه ، ادبي منيلار بزه بولاردن « نقشى » ، « سانى » ، « نكازى » كي نقشدن باشقاشهر ايله ده شهرت قازانان بعض مهم شخصيلر حفته ذملى معلومات و برمكده در « نقشى » خاضلى « احمد » استانبوللى و آخور قاشى علمه سنه ندر . « عاشق چاي » معناد اولان طنطنه لى و مبالغه لى افاده سياه ، بونك بويوك برتقاش وماهر برنجم اولدنى سولبور . مجوزاييه معروف بر شاعصر اولان « نقشى » ، او اتاده ساليانيه جامعه ده موطنك ايديورمش . بونك :

كوكلر صرغى قونقدن آكيدش
نهال نازه در اول ايكي ابرو
ديوارى خنجرينه خسته كوكام
كيشى مويى چوق ايير اولسه ماريو
آلدن كوكلى باقار آكا اول
كوكلار اولادى دابر كوكالو

كهي برقاج شعربى نقل ايدين عاشق چاي ،
« نقاش شاه قول » ايله آرلونده كيچن بروقه يني
سكايه ايدييور : « نقشى » ، « شاه قول » دن
بر نقش ايسته مش ؛ اوده ناصله اهل اجتنن ،
آرادن بر آرز مدت كيچكدن مسوكرا ، رجا سبك
حالا اسعاف ايديله ديكي كوره دن « نقشى » ، استاده
بر قصيده ويرمش :

آله كوزم ياشى مافين نقش حسني
ضو دو قونجه اولار ايكن ايدار نقش
هر بزي كيكك ايزيدر جا كز ايدن
اولسه عجبى بووروديكك ره كندار نقش
كوكلى اكلمكه على عشقه بگوم
كل يازى ايله سينه مه برذولقار نقش
ايتر صويه صوم سنوزور ماني نوزان
دست لعافتكده اولان ايدار نقش

بنتيخى عتمى اولان بو قصيدين « شاه قول »
يك بكتتش ؛ و « قيايكل آلك » ديه ايسته ديكي
نقشى در حال ويرمش . بو كوچوك فقرة « شناه
قول » نك او عصر نقاشلى طرفه دن بويوك بر
استاد طابندني كوسترييور . « نقشى » كهي
معروف و معتدر برتقاش بو قيديرني ، بو خصوصه
ايله هم ير دايدلر . « حسن چاي » ده ، عاشق
چاييله همكر اولارق ، « نقشى » حفته چوق
مهيته كارانه برسان قولانيور : « مقدمانقاشده
ماني ماني وافي ماني اولوب زمانده انكست ناي
خلق جهان و نقشندلنكه دايدير اهل زمان ايدي .
نقش بند خيال اينديكي نسور و تاشلك حيران و آشفته
حالى اولوب افلام بديع الاز تاسمتدن ظاهر و بيدها
اولان نقوش پرزيب و بها رشك ارزلك نقاشان چين
و خطا ايدي . خلمه چهره كاشانده جان صورسكران
چين حيران و طبع رنگ آميزدن دل نقش برداران
خطا صورت بجان ايدي . . . »

چايي نذكره سنه ده مقصان يازيلشدر . « حسن
چايي » نك روايتنه كوره و فاني ۹۸۰ حدوده نده در .
سلطان سليم اولك رسمي بايقده بك ماهر
اولان بو معروف نقاش حفته كرك عاشق چايي
كرك حسن چايي فونك آماده تقديركار داور انيورلر .
زمانه نظره ، بونك ده « نقشى » كهي « شاه قول » نك
تاثيران آلتنده قالدني بويوك بر احتماللا ادنا
اولونه ييلير . عثمانى نقاشلنك اوتتبی عصرده وجوده
كئيدر كي اثرلر كئيق ايديله بلك اولورسه ،
بو خصوصه ده هاضره بر فكر ايديله چكي طبعيدر .

ادبي منيلرك بزه اوتتبی عصرده « نقشى »
و « نكازى » دن مسوكرا شهرت قازاندني
بيله بر نكازى عثمانى نقاشلردن برى ده « سانى » در .
لسخ و تعليق يازمقه ده واقعا حفته بويوك بر شيرت
قازانان « عبدالكريم سانى » دن آيزي اولان
« سانى نقاش » استانبوللى اولوب اسمى « مصطلى » در .
« رياسى » نذكره سنه ده « ميرى نقاشلردن اولوب
استادانه اشعارى و مستعانه كتارنى بولوندى »
و « ۱۰۰۴ » ده وفات ايده رك « هاشمى »
بوسوى نك « كتهدى سانى ره قايه بكون » عصر سانى
و فانتنه تاريخ دوشوردكي مصر حدر .

هدم كرم باقده عكس كل بيضا دوشر جويه
قويوب يراهن طشره كيزر برسه يني صويه
كوروش عتدليا ينجينه سكه طوماريدر صانه
كلى بر طولوق آل طاسه چكمش خار باخويه
دكل عكس در خانان خويده افتشان يد قدرت
نظيره كسدي سيم اورانه هر بر نخل دلجويه
شكلى كوزل شعرلى بولتان « سانى » نك ،
معايرله باه مطايله طر زنده بعض آثارى ده واردر .
« حسن چاي » ، نذكره سنى يازدينى صيراده هنوز
كتبخ اولان بو نقاشك مهارت وجنه نندن كمال نقشير
ايله جيت ايديور . هر حال ده اوتتبی عصر ك صولك سنه لر نده
ايجه شهرت قازاندينى بو نوز تاريخى منيلردن استدلال
اولونه ييلير . يك عته ايدركه بو ده « نقشى » و « نكازى »
كهي ، « شاه قول » بيزولردن اولمون . ايلرده
اجرا ايديله بلك تدقيقات ايله نقاشلردن بعض نمونه لر
دسترس اولونه ييليرسه ، درجه صحتي حفته داها
دوشور بر مطالعه بو رونه ييلير .

ايسته اوتتبی عصرده عثمانى نقاشلانى و عثمانى
نقاشلارى حفته ادبي منيلرك بويوك بونه معلومات ،
بر طرفدن « ماتبه نزوان » ده كي تفصيلات ديكر
طرفدن بوگونه در انتقال ايده يلمش نقش نمونه لرله
قارشيلاشد بر يله چي اولورسه ، بو عصر ك هر
خصوصه اولداني كي نقش تاريخده ده بر « عصر
انكشاف و ترقى » عند اولونه چي شبيه مازدر .

كز سببى زاده محمد فراد
دارالفنون تورك ادبيات تاريخى مدرسى

اوتتبی عصرده بويوك بر شهرت قازانان نقاشلردن
برى ده ، شعرلرنده « نكازى » تخا ص ايتك
صورتيه نقشه اولان انتسايى كوسترن غلغه لى
« نقاش حيدر نيس » در .

شاشق چلي نك و برديكي معلومه كوره « شعرلنج
پاز حرك اوغلو اولوب » كيچيكده هوس
ايتش و بلك كيرلده سته لرجه ريسلك وظيفه سى
كورمشدر . « شمشى ياشا » ايله شامه و آرادن
جه كهدرك « كو تاهيه » ده التفات ياد شاييه نائل
اولشدي . بر چوق دكر خار لر نده بولونه تريق
اولونك بوصفانته دائر معلومه لر يازمش و باخامه
« سنان ياشا » ايله برابر كيچركى ماجرالرى
آريشه كتاب شكلنده بر يرب ادر . غايت ظريف
و خاف اولدني كي ، مهم بر نونه ده مالك بولونه يقدن
اولا طويخانه طرفلرنده بولونان اوى ، مسوكرا
« ايوب » جوانده كى بايخه سى ، او دور طرف
وشه راتنك بر اجتماعكاي حكمنده ايدي . حتى
پر نووز ضابتنده مسافولرني اكرام اينديكى
معيونك ، يا كليله نقله بعضيلرك و فانه سبب
و برديكي بونك اسبابى شقايق ذيلنده وعاشق

عثمانلی شعر بنده « ادرنه »

ادرنه ، بروسه ، استانبول ... عثمانی دولتیك
 و اوچ بووك باغی حق ، صیانت حیاتیله ، صنعت
 حیاتیله ناسل مهم برووق اشغال ایدرسه ، اسی
 عثمانی شعر بنده عین صورتله بووك بر احمیق
 حائر دو . فکر و صنعت ، ادبیات حیاتی ، ادرنه
 داها استانبول فنندن اول واسع بر درجه ده
 انکشاف ایشدی : استانبولک فننه قدر ادرنه ده
 پیش شاعرلرک مانرله یقه جه اسداری ذکر اولمك
 بیله اوزون برسته دو . ادرنه عثمانی حیاتیله کی
 بوهمتی ، استانبولک بووك بر تووك صر کوفری
 وسیاسی حاله گله سنندن سوکراده عصر لرجه
 دوام ایشدی . برچوق حکمدار لر من ادرنه بی حق
 استانبولک ترجیح ایله جک قدر سوویوردی .
 دور ایلی به کی دن او رد و لر صر کز اولمی اعتبارله
 اقتضای اهرتی دائما عطفله ایند بو شر ،
 مسریری ، اکتابلری ، فکر و صنعت عقلی ،
 سر ایلی ، رفاه و طنططه بیله استانبولک و بروسه به
 کمال موفقیتله رقابت ایلیوردی .
 ادرنه ک عصر لر کراسنده ته کی شواله
 اوغر اده بی عثمانی اداره سننده معاصر اولدی .
 وانکشار و صنعتی ، او راده کی استکی عثمانی حیاتی
 بر بر آتاق بوشریک نه قدر ونه درین بر
 سوژنده « تورك » اولدی تاریشی دیلار له کو .
 ستریک ، وونخلر من ایون ملی بر بورجنر . بر
 بورطه فی اثر دن کادیمی قدر انفاه جیالیله جز . بودغه
 استکی شاعر لر منک بو کوزل تورك باغی حقنه درجه
 سو دکارین کو سترن بهض و تهلر لشر ایله جگر .
 علامه « ابن کمال » ک و بر دیک معلومه کوزه
 « یا ووز سلطان سالم » ادرنه تی چوق سو ردی .
 استانبول ، بروسه ، شام ، حلب ، قاهره ، تبریز
 کی او صرک لک هم صر کولری کوزن بوسنده کاز
 بادشاه ، بو نوز دن هیچ بر نی ادرنه به ترجیح
 ایشر ، فرست بو لرجه ادرنه فائمه غیرت ایلدی .
 حق سو ربه و صر سفری انا سننده ، ادرنه ک
 مالول سولرین ، معتدل هوامنی ، معطر سیزه
 ذالری آتق ، کمال محبره :
 ایکی کوزم میرغ و طو نجه کی هر بکا آق
 قو لکی بو یز مه آردا بتل صانده ایلار له
 یقنی انضاد ایش و « ابن کمال » ادرنه
 وصفنده بر منظومه سولله سنی اص ایشدی .
 یشنه بو قول ، او صرک محمولیوز :
 کلدی یاده فضی دلکشی ادرنه
 و بر دی هیغه کدر ذکر صفای ادرنه
 سینه فی قلدی حباب شواله بر آبه
 کیردی تو کور جو ییاز شه هرای ادرنه
 ایقنی یاده سبیل اولمشد آقاز سلبیل
 چت الماوی نظیردن فضای ادرنه
 جون کنانده غبار آلود سه باد بهار
 جان کوزن بر نور ایدر کول جای ادرنه
 مسرجهه فتنه وحی دلنک اولانک کل کی
 کوکن آتیار صاحت راحت زای ادرنه
 ا این کال که بو غزلی شاعر لر آراسنده او قدر
 شهرت فارانده درکه ادرنه بی سو من بر چوق شاعر لر
 بو کا نظیر لر تنظیمندن کرم دووامتلر دره . مثلا
 « مایون نامه » صاحب « علی چلی » ، سلطان
 سلیمان قانونیه تقدیم اید کی بو اثری ادرنه ده ک
 ایکی مدرسه مدرسلر انا سننده پتیر دیک جهنه
 کنشایته . این کاله نظیره اولارق - شوو بیلری
 درج ایشدی :

ایندی جان باغه باد عطر سای ادرنه
 ایض روح ایتدی فضای جافزای ادرنه
 دفع ای دیوب دلن محرم که بی عینی کی
 نازه جان و بر دی دم معجزای ادرنه
 نهجه کی تنکشدن درم اولنکن کور کل
 کل کی آجندی نسیم دلکشای ادرنه
 ادرنه لی شاعر خانی بکدهده سلطان سلیم
 وصفنده این کاله نظیره سی و اردن :

دور کده رشک جنتدر فضای ادرنه
 کشتن فردوس اولوندر شیددی جای ادرنه
 کاشن جنت کی هر باغی بر حرم فضا
 دیدم خوب اولاده حسن و بیهای ادرنه
 آتی کور خاک کوشک و ستنک سانکه سم خام
 غیرت قدوس اعلا در بنای ادرنه
 ننته من احیا اینر دله مرده سه جان و بربر
 جطر و عینی دینلور آب و هوای ادرنه
 رشک مرغان کاشن اراده هر بری
 لبیل دستلر ای خوش نوای ادرنه

ادرنه و ادرنه ده کی کوزه لر حننه یازیلان
 شهر انکره فیلیندان تار ، بر واده بحث ایدله
 میه جک قدر جوقدر . ادرنه نلک مسریری باغی بی
 کاستارلی ، نهایتن سزه زاولری حننه هلا اولیا
 چلی نلک و بر دیک ایضاحات اولونجه ، شاهر مرک
 بو کوزل شهری مدح و توصیف خصوصند نه دن
 بو قدر غیرت کوستر دکلی بک این آکلا شیلیر .
 دئنه صاحب « فوئی زاده عطای » ادرنه ده کی جور
 طاش مسریمی حننه بر فیسده یازمشدر که :
 بزم دارالاس قدسک آتیر سندن حلق
 ادرنه شهرنده یازان صفای کوره سه ک
 بالخصوص اول شهر نزهت کده فی زمان اولان
 نصر حال بخش آب جاغزی کوره سه ک
 یزلی او فیسده دندر . « جلال زاده منطقی
 چلی » ک « طبقات الملک » عنوانی مشهور
 اثرنده ادرنه وصفده یازدی شویارچه ایله :
 نه شهر اول که مثل باغ جنت
 بهشت عدن دوشدر نغمت
 صورت کویا کو ووشدن صفیه لرد
 کنانده جملر لوحه لرد
 کنار طو نجه صر ای عیل
 بهشت آنده روان آب صنی
 صرغ ابرمانی بگزو سلبیله
 یا کوثر سویدر جاری سبیله
 رواندر نیر کرده لیه بگزو
 ایند طو بر ای آتون بیتیزوز
 شکوفه منبدر باغ وری
 دوخت سایه سیدر کل پاتی
 نوبه باشلاسه لبیل کرده
 دل عتی یفالعار سعده
 صفای موسم عیش بهاری
 چلا و ورر قوماز دله غباری
 ملوک هر جامی ذکر له نلو
 طولو هر گوشه سی یازب و یاهو
 جسم توره بگزدر همه تاره
 قیور بوحدی حق آشکاره
 سوادندن حله مصر و صر
 ابرینوز و صنعت امکانی مصره
 منر شاه عالم نصر عالی
 بهشت عدن اوله وارسه مثال
 قبلی شاعر « مدحی » ک شرجالی یازچمی :
 عجب شهر اول کونک باغی وری
 و بر هر جنبه جنتدن فرای
 تماشایله سه هر مناره
 دو بو در سروقد پر شیوه کاره
 اینجنده صورلی ووزون رفاعر
 بو لو طر باغی او سننده هوادان
 سو بو توب طو نجه کیسه کوزل
 آچلو آق کوشلر اینجه بلار
 سه فو نطه طو تر سه آق دلبر
 اولوز سان کیچه و کوندوز برابر
 صو ایجه بو نقره قیلکه کنگای
 کورسک برج آبی او زده مای
 کوزک باغی میرغ اولسه نظارده
 نه کن بر قواک بو یزونه آورده
 کورن بو سه بو شهری قیامت
 صاتور بو نکا طو ن اولدی جنت
 تورك ادرنه سی ، بو تو نی طبیی کوزله لکلمی ،
 معلوم قدری ، تارین مناره لری ، خلاصه بو تو نی
 ششوخ دینسی و رفاه موکلانه سبیله یا شان حق قدر
 قیامت لدر . سرحدار دن اوزاق ، غالب او رد و لک
 نظر غلغله لری دیکه مکه مالوف بو صر و مسعود
 تورك شهریک استکی حیاتی حننه باشقه هیچ
 بر تاریشی و تیغه به مانک اولماق بیله ، بوصفمی
 شهر لر بز و تورك دروغه نیلیانن باشقا هیچ
 بر شیشی احتوا ایتن و تورك ووجهه بو قدر
 دهرن صورتیه یا شان ادرنه ک ملی سیاسی نایله
 خاطر لانه ایددی . ک بووک فیسده « جز « شری » :
 ادرنه شهر ی بو پاکشن ماولمدر
 آمده قصر بادشاهی حث اعلا یدر
 بیت معمر الملکی اول فضاه اول سرا ی
 یازمینی حث اولش کبیه حلیا بدر . .
 مدحیه سی الهام ایند ادرنه ایسته بو قدر دهرین
 وصفمی بر صورت کور کدر ، ایشنه بو قدر
 دهرین روسی فالله استناد اید کی بو کون اولک
 مقدس خاطر ده سی تورکک روحندن چیقاره بیلک
 امکانی بو قدر . . .

کورسینی زاده محمد ثناء
 دارالنون تورك آسای تاریخی مدرسی